

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O.P.S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2010

MARTIN STRNAD

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O.P.S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**OSOBA OBVINĚNÉHO A JEHO POSTAVENÍ
V TRESTNÍM ŘÍZENÍ**

Autor práce: Martin Strnad

Studijní obor: Bezpečnostně právní studia ve veřejné správě

Forma studia: kombinované studium

Vedoucí práce: JUDr. Soňa Fišerová

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí práce JUDr. Soně Fišerové, všem konzultantům a spolupracovníkům, kteří mi věnovali svůj čas a přispěli tak svými odbornými znalostmi ke vzniku této bakalářské práce.

OBSAH

Úvod	6
1 Cíl a metodika bakalářské práce	7
2 Postavení obviněného v trestním řízení	7
2.1 Vymezení pojmu obviněný.....	7
2.2 Zahájení trestního stíhání	8
2.3 Zkrácené přípravné řízení.....	11
2.4 Řízení proti uprchlému	13
3 Práva a povinnosti obviněného	14
3.1 Práva obviněného z pohledu mezinárodní úmluvy	14
3.2 Práva obviněného dle ústavního zákona.....	15
3.3 Práva obviněného v trestním řízení	16
3.4 Právo obviněného na obhájce	18
3.5 Povinnosti obviněného	19
4 Obviněný mladistvý v trestním řízení	22
4.1 Osoba mladistvého	22
4.2 Práva a povinnosti mladistvého	23
5 Odklony v trestním řízení	25
5.1 Podmíněné zastavení trestního stíhání.....	25
5.2 Narovnání v trestním řízení	26
5.3 Odstoupení od trestního stíhání	27
6 Občan Slovenské republiky v postavení obviněného	29
6.1 Postavení obviněného podle právních předpisů	29
6.2 Práva a povinnosti obviněného.....	29
6.3 Odklony v trestním řízení	31
6.4 Řízení o dohodě o vině a trestu	32
7 Analýza postup OČTŘ při konkrétním případě	34

7.1 Podmínky pro rozbor případu.....	34
7.2 Případ z praxe	35
7.3 Aplikace právních norem ve vztahu k obviněnému	47
7.4 Dílčí závěr k rozboru konkrétního případu	49
Závěr	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	52
Literární zdroje:	52
Prameny:	52
Elektronické zdroje:.....	53
PŘÍLOHY	55
ABSTRAKT	56
ABSTRACT	56

Úvod

Osoba obviněného a jeho postavení v trestním řízení je téma, které jsem si vybral pro svoji bakalářskou práci. Je to téma, které je mé osobě blízké, neboť od roku 1990 pracuji u Policie České republiky. Posledních 10 let jsem policejním komisařem Služby kriminální policie a vyšetřování, kde jsou dvě skupiny. Jedna se zabývá operativní činností, tedy odhalováním trestné činnosti, a druhá vyšetřováním. Já jsem zařazen ve druhé skupině, tedy vedu přípravné řízení trestní.

V mé dosavadní praxi jsem šetřil ve věci majetkové trestné činnosti, obecně nebezpečné trestné činnosti, ale i násilné. Již delší dobu se zabývám v trestním řízení dopravními nehodami. Zpravidla se jedná o nedbalostní trestné činy, jejichž následkem je ublížení na zdraví, těžká újma na zdraví nebo smrt. Jedná se o trestné činy, které svojí charakteristikou spadají do obecně nebezpečné trestné činnosti. U dopravních nehod se závažným následkem zpravidla přebírám věc na místě, tedy z místa trestného činu. Následně ve věci zahajuji trestní řízení podle § 158 odst. 3 TrŘ a provádím šetření, kdy soustředím potřebné materiály, důležité pro další postup v trestním řízení. Po vyhodnocení důkazů zahajuji trestní stíhání konkrétní osoby ve smyslu § 160 odst. 1 TrŘ, případně věc postupuji jinému orgánu k vyřízení a to nejen před zahájením trestního stíhání, ale také i po jeho zahájení trestního stíhání a tento postup předkládám společně se spisovým materiálem státnímu zástupci. Jsou však i případy, kdy po prošetření věci navrhuji státnímu zástupci zastavení trestního stíhání nebo odklon.

Jsem si vědom, že institut zahájení trestního stíhání je závažným zásahem do práv a svobod konkrétní osoby, občana České republiky, kdy jeho práva a svobodu mu zaručuje Ústavní zákon č. 1/1993Sb., Ústava České republiky. Z tohoto důvodu se ve své práci chci zaměřit na práva a povinnosti obviněného, neboť obviněný je jeden z hlavních subjektů trestního řízení. Dále bych se chtěl zabývat rozdíly při procesním postupu mezi obviněnou osobou dospělého a mladistvým. V obecné rovině bych chtěl srovnat práva a povinnosti obviněného občana České republiky ve smyslu zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu s právy a povinnostmi obviněného na Slovensku podle zákona NR SR č. 301/2005 Z. z., (dále jen trestného poriadku).

V praktické části práce popíši postup policejního orgánu v trestním řízení, včetně procesních úkonů s obviněným, obhájcem, svědky, poškozenými a dalšími

stranami, které jsou účastny trestního řízení. Tento postup policejního orgánu budu aplikovat na nedbalostní trestný čin v souvislosti s dopravní nehodou v silničním provozu, kterému je od prvopočátku dle věcné a místní příslušnosti příslušná Služba kriminální policie a vyšetřování, počínaje přítomností na místě dopravní nehody, přes zahájení úkonů trestního řízení a zahájení trestního stíhání, až po podání návrhu na obžalobu státnímu zástupci.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Ve své práci se budu snažit podat rámcový výklad o osobě obviněného a jeho postavení v trestním řízení na základě platné legislativy České republiky. Cílem práce je zhodnotit zda práva a povinnosti obviněného jsou za současného stavu právní legislativy dostačující. Hodnocení bude provedeno z pohledu orgánů činných v trestním řízení.

Ke své práci využiji dostupnou literaturu předních odborníků na trestní právo, kterou budu vzájemně porovnávat. K závěrům své práce dojdou na základě využití metod analýzy a syntézy.

2 Postavení obviněného v trestním řízení

2.1 Vymezení pojmu obviněný

Obviněným je osoba, která je podezřelá ze spáchání trestného činu. Takovouto osobu lze považovat za obviněného a použít proti němu prostředků uvedených v zákoně č. 141/1969 Sb., o trestním řízení soudní (trestní řád) teprve tehdy, bylo-li proti ní zahájeno trestní stíhání, jak je uvedeno v § 32TrŘ.

Osobu, proti níž se vede trestní řízení lze označit několika termíny:

- podezřelý - osoba, která byla zadržena (§ 76TrŘ) zejména proto, že jsou u této osoby dány některé důvody vazby (§ 67TrŘ) nebo které bylo ve zkráceném přípravném řízení sděleno obvinění (§ 179b odst. 3) a to do doby, do které byl státním zástupcem doručen soudu návrh na potrestání podle § 314b odst. 1TrŘ,

- obviněný - osoba, proti níž bylo zahájeno trestní stíhání ve smyslu § 160 odst. 1 TrŘ,
- obžalovaný – stává se jím obviněný po nařízení hlavního líčení soudem (§ 12 odst. 8 TrŘ)
- odsouzený - osoba, proti které byl vydán odsuzující rozsudek, případně trestní příkaz, který již nabyl právní moci.¹

Obviněným může být jen fyzická osoba, která dovršila patnácti let svého věku. Nebyla-li osoba v době spáchání trestného činu starší patnácti let, není trestně odpovědná, a tudíž nemůže být obviněna z trestného činu (§ 25 TrZ).

V trestním řízení je obviněný hlavní osobou, tedy důležitým subjektem a stranou v konaném trestním řízení. Součástí trestního řízení je i zásada zajištění obviněnému práva na obhajobu.

2.2 Zahájení trestního stíhání

Zahájení trestního stíhání ve smyslu § 160 odst. 1 TrŘ je takovým úkonem, který má velmi závažné důsledky pro osobu, která byla obviněna. Jsou lidé, kteří se dopouštějí trestné činnosti takřka každodenně. Pro tuto skupinu sdělení obvinění a konání trestního řízení už tolik neznamena. Mají s tímto postupem jisté zkušenosti a dá se říci, že je to už součást jejich života. Na druhou stranu je tu skupina lidí, která je trestně stíhána poprvé. Jsou známy případy, kdy se osoba dopustí trestného činu například z existenčních důvodů, nebo se dopustí nedbalostního trestného činu v souvislosti s řízením motorového vozidla. Pro tyto osoby je to velký zásah do jejich soukromí. Nejenže jsou povinny strpět během vyšetřování některé úkony ze strany OČTŘ nebo soudních znalců, ale mohou být i v ojedinělých případech stíhání vazebně. Vazba, znamená zpravidla ztrátu zaměstnání, ztrátu kontaktu s rodinou a svými blízkými. Z toho plynou další problémy, jako je případné zajištění rodiny obviněného, pokud byla rodina závislá na jeho příjmech. Dalším problémem může být neschopnost splácet půjčky, úvěry a hypotéky. Jsou známy případy, kdy takovéto osoby tento stav neunesou po psychické stránce a má to pro ně následky na celý život.

---

¹ Šámal, P., Novotný, F., Růžička, M., Vondruška, F., Novotná, J. *Přípravné řízení trestní*. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 306-316.

„Institut zahájení trestního stíhání je upraveno samostatně v oddílu prvním hlavy desáté trestního řádu, který je předřazen oddílu druhému návaznému vyšetřování. Tím nabývá z hlediska zákona určité samostatnosti vůči vlastnímu vyšetřování, avšak netvoří samostatné stadium, když je součástí vyšetřování i přípravného řízení. Zákodárce tak učinil nepochybně pouze pro zdůraznění významu zahájení trestního stíhání pro „sdělení obvinění“, kdy tímto okamžikem se podezřelý stává obviněným a lze proti němu použít prostředků daných trestním řádem (§ 32TrŘ)“.²

Zahájení trestního stíhání předchází fáze prověřování podle § 158 odst. 3TrŘ. Jestliže z provedeného prověřování nasvědčují zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, policejní orgán neprodleně zahájí její trestní stíhání, pokud není důvod pro postup podle § 159a odst. 2, odst. 3, nebo § 159b odst. 1TrŘ, popřípadě k odevzdání věci podle § 159a odst. 1 písm. a), písm. b) TrŘ. Vyhotoví OČTŘ usnesení o zahájení trestního stíhání konkrétní osoby, jejíž osobní údaje musí být totožné s údaji o osobě obžalovaného v rozsudku (§ 120 odst.2TrŘ). Ve výrokové části usnesení popíše skutek, tedy vylíčí protiprávní jednání osoby, které zakládá skutkovou podstatu určitého trestného činu uvedeného v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, včetně data, hodiny a místa spáchání. Usnesení musí obsahovat i odůvodnění, ve kterém jsou přesně popsány důvody a skutečnosti, které opravňují zahájení trestního stíhání konkrétní osoby. Podle § 134 odst. 1TrŘ musí usnesení obsahovat další náležitosti jako je označení orgánu, jenž usnesení vyhotovil, den a místo rozhodnutí a poučení o opravném prostředku. Vyhotovené usnesení je povinen policejní orgán doručit příslušnému státnímu zástupci a to nejdéle do 48 hodin ode dne vyhotovení. Obviněnému se opis usnesení doručí do vlastních rukou a to nejpozději na počátku jeho prvního výslechu v tomto procesním postavení (§ 160 odst.2TrŘ). Pokud se ve věci obviněného jedná o trestný čin takového charakteru, kdy je od prvopočátku vyšetřování je nutné, aby obviněný měl obhájce, policejní orgán společně s usnesením o zahájení trestního stíhání poučí osobu o takzvané nutné obhajobě, kdy toto poučení může být součástí usnesení, ale je přípustné i jako samostatná příloha (§ 36 TrŘ).

---

² Šámal, P., Novotný, F., Růžička, M., Vondruška, F., Novotná, J. *Přípravné řízení trestní*. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 31

Vyhotovením usnesení o zahájení trestního stíhání začíná vyšetřování jako druhá fáze přípravného řízení, nikoliv tedy doručením usnesení obviněnému, nebo až po nabití právní moci vydaného usnesení. „*Proto také všechny úkony, které jsou činěny po vydání usnesení o zahájení trestního stíhání, jsou činěny ve vyšetřování jako druhé fázi přípravného řízení, což má význam i pro jejich posuzování, včetně postupu policejního orgánu a státního zástupce ve vyšetřování (srov. § 161, § 164, §174 a § 175 TrŘ) a účasti obviněného a obhájce ve vyšetřování (§ 165 TrŘ).*“

V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že je vyloučeno provádění těch úkonů trestního řízení, kterých se má zúčastnit obhájce nebo kterých by se mohl zúčastnit obviněný nebo jeho obhájce, ledaže nelze provedení úkonu odložit a vyzrozumění o něm zajistit (srov. § 165 TrŘ), a to vzhledem k ustanovení § 32 a § 33 TrŘ, která chrání práva obviněného.“³

S druhou fází přípravného řízení, zvanou vyšetřování, vznikají nové lhůty pro daný úsek trestního řízení, které jsou děleny na:

- dvouměsíční, jde-li o věc patřící do příslušnosti samosoudce
- tříměsíční, jde-li o věc patřící do příslušnosti okresního soudu (§ 167odst.1TrŘ).

Jak obviněný, tak jeho zákonný zástupce i jeho obhájce mají právo podat si stížnost proti usnesení u policejního orgánu, a to do tří dnů od jeho oznámení nebo doručení. Lhůta běží od toho oznámení, nebo doručení, které bylo provedeno nejpozději jednou z uvedených osob (§ 160 odst.7TrŘ s návazností na § 141 odst. 4TrŘ). Stížnost nemá odkladný účinek, a proto je usnesení vykonatelné, i když nenabylo právní moci (140 odst.2TrŘ).

Jestliže v průběhu vyšetřování vyjdou najevo skutečnosti, že se obviněný dopustil dalšího trestného činu, pro který dosud nebylo zahájeno trestní stíhání jeho osoby, postupuje se ve smyslu § 160 odst.5TrŘ, tedy se původní usnesení rozšíří o nový skutek a pokračuje se ve vyšetřování. V případě, že obviněný je vyšetřován na svobodě a dopouští se protiprávního jednání, pro které je stíhán i po sdělení obvinění, dopouští se nového skutku a ve věci se vede samostatné vyšetřování (§12 odst.11TrŘ).

---

³ Šámal, P., Novotný, F., Růžička, M., Vondruška, F., Novotná, J. *Přípravné řízení trestní*. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 32-33.

2.3 Zkrácené přípravné řízení

Zkrácené přípravné řízení je zvláštní formou přípravného řízení, kdy se nejedná pouze o to, že jde o jednodušší formu trestního řízení, ale jde hlavně o časové omezení přípravného řízení pro vyhledávání a zajišťování důkazů.

Smyslem zkráceného přípravného řízení je postavení osoby před soud v co nejkratším časovém úseku.

ZPŘ vedou orgány činné v trestním řízení u takových trestných činů, na které stanoví zákon trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři léta a spadají do příslušnosti okresního soudu prvního stupně, jestliže:

- podezřelý byl přistižen u činu, nebo bezprostředně poté, nebo
- v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání byly zjištěny skutečnosti, jinak odůvodňující zahájit trestní stíhání a lze očekávat, že podezřelého bude možné ve lhůtě dvou týdnů postavit před soud.⁴

ZPŘ nelze konat anebo v něm pokračovat, jestliže:

- je dán důvod vazby a nejsou splněny podmínky pro předání zadrženého spolu s návrhem na potrestání soudu,
- jsou dány důvody pro konání společného řízení o dvou nebo více trestných činech, kdy alespoň o jednom z nich je třeba konat vyšetřování.

V případech, kdy není ZPŘ skončeno ve stanovené lhůtě, státní zástupce s přihlédnutím k okolnostem případu:

- prodlouží lhůtu ke skončení ZPŘ, nejvýše však na o deset dnů,
- nařídí policejnímu orgánu, který ZPŘ dosud vedl, aby zahájil trestní stíhání ve smyslu § 160 odst. 1 TrŘ,
- tento postup uloží policejnímu orgánu, jestliže shledá některý z uvedených důvodů.

Prodloužení lhůty státním zástupcem o deset dnů je možné pouze jednou, jinak by zkrácené přípravné řízení ztratilo svůj smysl.⁵

⁴ § 179a odst. 1, písm. a), písm. b), odst. 2 TrŘ, § 179b odst. 4 TrŘ

⁵ § 179f odst. 1, písm. a), písm. b), odst. 2, písm. a), písm. b), písm. c) TrŘ

Státní zástupce vykonává dozor nad tímto způsobem řízení stejně, jako při vyšetřování. Právě on by měl již v prvopočátku posoudit, zda jsou dostatečné předpoklady pro takovýto druh řízení.

Osoba, proti níž je vedeno ZPŘ se označuje jako podezřelý, přičemž má stejná práva jako obviněný ve vyšetřování. Policejní orgán po vyhodnocení nashromážděných důkazů, které opravňují konat ZPŘ, sdělí osobě podezření a sepíše o tom záznam, který podezřelému doručí nejpozději před jeho výslechem. Prostřednictvím uvedeného záznamu policejní orgán sdělí podezřelému, jaký skutek a trestný čin je spatřován v jeho jednání. Opis tohoto záznamu doručí státnímu zástupci, podezřelému, a pokud tento má obhájce, tak i jemu. Před započítáním výslechu policejní orgán podezřelého poučí o jeho právech a povinnostech, přičemž obdobně vychází z poučení obviněného (§ 179b odst.3TrŘ).

Podezřelý se stává obviněným v okamžiku, kdy byl státním zástupcem doručen k soudu návrh na potrestání.

Je zde nutné zmínit novelu trestního řádu k dané problematice, kdy od 1. 1. 2009 se lhůta pro ZPŘ počítá ode dne sdělení podezření podezřelému. Před touto novelou se lhůta počítala ode dne zahájení úkonů trestního řízení, což mělo za následek, že v mnoha případech se nepodařilo ZPŘ ukončit ve stanovené či prodloužené lhůtě státním zástupcem. Poté muselo být ve věci neprodleně zahájeno trestní stíhání, jak ukládá TrŘ. Touto novelou dostal OČTŘ prostor k tomu, že ještě před sdělením podezření podezřelému, opatří důkazní materiál a ostatní písemnosti potřebné ke spisovému materiálu, a tak je pro něho snazší ukončit ZPŘ v zákonné lhůtě. Vzhledem k této skutečnosti jsem zpracoval v příloze graf 1, porovnání stavu před novelou za rok 2008 a po novele za rok 2009 v rámci jednotlivých Územních odborů Služby kriminální policie a vyšetřování PČR v rámci Středočeského kraje. Z přílohy, která je vytvořena za pomoci dvou grafů, je patrný markantní úbytek podaných návrhů na podání obžaloby státnímu zástupci v roce 2009. Pokles podaných návrhů na obžalobu nebyl v důsledku snížení trestné činnosti, ale v tom, že OČTŘ maximálně využívaly institut ZPŘ.⁶

---

⁶ WWW: <<http://www.mvcr.cz>>, *Statistické přehledy kriminality 2008-2009*[online]. Praha 2010 [cit. 2010-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.policie.cz/statisticke-prehledy-kriminality-327216.aspx>>

2.4 Řízení proti uprchlému

Řízení proti uprchlému je jedním ze zvláštních způsobů trestního řízení, které je obsaženo v Hlavě dvacáté v § 290 až 314n TrŘ. Toto řízení lze vést proti tomu, kdo se trestnímu řízení vyhýbá pobytem v cizině nebo tím, že se skrývá (§ 302 TrŘ).

Zahájení trestního stíhání uprchlého začíná v době, kdy je doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání jeho obhájci. Jestliže obviněnému nebyl obhájce zvolen ve smyslu § 37 odst. 1 TrŘ, je nutné, aby policejní orgán požádal příslušný soud o ustanovení obhájce obviněnému. Po zahájení trestního stíhání má obhájce stejná práva jako obviněný. Jsou případy, kdy je konáno standardní trestní stíhání obviněného, který v průběhu přípravného řízení vycestuje do zahraničí, anebo se začne skrývat, aby se vyhnul případnému trestu, který mu hrozí. V takovém případě poté, co jsou vyčerpány všechny dostupné zákonné prostředky k vypátrání osoby obviněného, státní zástupce učiní o tom záznam, kde uvede, od kterého dne je proti obviněnému konáno řízení proti uprchlému. Tento záznam se doručí obhájci (srov. § 303 TrŘ).

Praxe mi ukázala, že takovému postupu řízení nebývá státní zástupce příliš nakloněn a přistupuje k němu až v době, kdy je to už nevyhnutelné. Policejní orgán zpravidla nejprve vyhlásí pátrání po pobytu podezřelého v rámci České republiky, když ještě předtím provede lustraci v centrální evidenci vězňů Vězeňské služby České republiky. Vyhlášení pátrání po pobytu neopravňuje policistu osobu zadržet. Jeho povinností je zjistit jeho současný pobyt, případný telefonní kontakt. O tom, co zjistil, vyrozumí vyhledávací útvar. V případě, že se toto mine účinkem, požádá státního zástupce o předběžný souhlas se zadržením podezřelého ve smyslu § 76TrŘ. Opět vyhlásí celostátní pátrání, ale to už jako po podezřelém, kdy policejní orgán v případě jeho zadržení je oprávněn k dalším úkonům v trestním řízení. V době vyhlášeného pátrání po osobě, policista místně příslušný, provádí šetření v místě trvalého bydliště podezřelého po jeho známých a příbuzných. Šetří v nemocničních zařízeních, ale i u institucí, které jsou součástí veřejné správy, jako jsou zdravotní pojišťovny, správy sociální zabezpečení, úřady práce a sociální odbory. V této době zpravidla policejní orgán v přípravném řízení prodlužuje lhůtu ke skončení prověřování ve smyslu § 159 odst. 2TrŘ a to buď o další dva, anebo tři měsíce, podle toho, jak je trestný čin kvalifikován a zda spadá do příslušnosti samosoudce či okresního soudu. Jestliže ani v této době nedojde k vypátrání osoby podezřelé, je povinen OČTŘ předložit státnímu

zástupci spisový materiál se zdůvodněním, proč nebylo prověřování skončeno v prodloužené lhůtě. Společně se spisem předkládá i návrh na prodloužení lhůty ve smyslu § 159 odst. 3 TrŘ a to i s odůvodněním. Opět se provádí pátrání a šetření k osobě podezřelé a to ve lhůtě, o kterou policejní orgán požádal, případně v té, kterou určil státní zástupce, neboť jeho právem je lhůty případně zkrátit, nebo stanovit. Po uplynutí uvedených lhůt, OČTŘ zpravidla zahájí trestní stíhání usnesením podle § 160 odst. 1 TrŘ a postupuje v souladu s § 302 – § 304 TrŘ. S tímto postupem jsem se setkal u trestného činu zanedbání povinné výživy, v té době kvalifikované podle § 213 odst. 1 zákona č. 140/1961, kdy povinný vycestoval do USA za prací a nebylo mu možno doručit žádné písemné předvolání v souladu s naším právním řádem.

3 Práva a povinnosti obviněného

3.1 Práva obviněného z pohledu mezinárodní úmluvy

Práva obviněného nevycházejí pouze ze zákona č. 141/1961 Sb. trestní řád, ale také z ústavních zákonů nebo mezinárodních úmluv.

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, byla sjednána v Římě dne 4. listopadu 1950. Dne 21. února 1991 byla v Madridu jménem tehdejší České a Slovenské federativní republiky tato úmluva podepsána. Tento akt je zakotven v právním předpise č. 209/1992 Sb., ve sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících. V tomto právním předpise se obviněného zejména dotýká Hlava I, Práva a svobody. V čl. č. 6 Právo na spravedlivý proces se v prvním odstavci tohoto článku mimo jiné uvádí, že každý má ve své záležitosti právo na to, aby byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, který se řídí zákonem a rozhodne o občanských právech, závazcích či oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění jeho osoby. Z odst. 2 čl. 6 vyplývá, že každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za nevinného, dokud nebyla jeho vina prokázána zákonným způsobem. V odst. 3 čl. 6 jsou zakotvena minimální práva obviněného z trestného činu. Tato minimální práva jsou zahrnuta v právech obviněného v zákoně č. 141/1961 Sb. TrŘ.

Podle čl. č. 7 Zákaz trestu bez zákona, odst. 1, nesmí být nikdo odsouzen za jednání nebo opomenutí spáchané v době, kdy podle vnitrostátního nebo mezinárodního práva nebylo trestným činem. Podle tohoto ustanovení by tedy neměl nikdo být ani obviněn. Nikomu také není možno uložit přísnější trest, než ten jaký bylo možno uložit v době spáchání trestného činu.⁷ Obdobné ustanovení o zákazu trestu bez zákona se také hovoří ve třetí části Vyhlášky ministerstva zahraničních věcí č. 120/1976Sb., o Mezinárodním paktu a občanských právech a mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, ze dne 10. května 1976, v čl. 15. Z tohoto pojetí také vychází ust. § 2 Trestnost činu a doba jeho spáchání podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

3.2 Práva obviněného dle ústavního zákona

Práva obviněného jsou také obsažena v Ústavním zákoně č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. Obviněného se dotýká Hlava druhá, oddíl první, Základní lidská práva a svobody, čl. 8:

- Nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak, než důvodným a zákonným způsobem.
- Obviněný nebo podezřelý z trestného činu může být zadržen pouze podle zákona. Musí mu být bezprostředně sdělen důvod zadržení, poté musí být proveden jeho výslech a nejpozději do 48 hodin musí být propuštěn, nebo předán soudci. Soudce má k dispozici lhůtu 24 hodin, v níž musí provést výslech zadrženého a rozhodnout o jeho vazbě nebo propuštění.
- Obviněného je možné zatknout jen na základě odůvodněného písemného příkazu vydaného soudcem. Obviněný musí být předán příslušnému soudci, který příkaz vydal. Ve lhůtě 24 hodin musí obviněného vyslechnout a rozhodnout o jeho propuštění či vzetí do vazby.
- Osoba může být vzata do vazby jen z důvodů a na dobu stanovenou zákonem, avšak pouze na základě rozhodnutí soudu.
- ❖ Osoba může být převzata nebo držena v ústavní zdravotní péči bez svého souhlasu pouze v případech stanovených v zákoně. Takovéto opatření musí být doručeno do 24 hodin soudu, který o umístění osoby rozhodne do 7 dnů.

---

⁷ Právní předpis č. 209/1992 Sb., *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3,5 a 8*, ASPI ML645, 26. 1. 2010

Ústavní zákon v Hlavě páté, Právo na soudní a jinou právní ochranu v čl. 37 dává každému právo na odepření výpovědi, když by mohl sobě, nebo osobě blízké učiněnou výpovědí přivodit trestní stíhání. Každému dává právo na právní pomoc, a to již od prvopočátku řízení, a to jak před soudem, jinými státními orgány anebo před orgány veřejné správy. Všichni účastníci v řízení jsou si rovni. Ten, kdo prohlásí, že neovládá jazyk, ve kterém je řízení vedeno, má právo na tlumočníka.

Podle čl. 38 má každý právo na svého soudce. Příslušného soudce a soud stanoví zákon. Každý má právo na projednání své věci veřejně, bez zbytečných průtahů, za jeho přítomnosti, aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Veřejnost může být z projednávání vyloučena pouze dle zákonných ustanovení.

Zásada Nullum crimen sine lege, (lat.) „žádný zločin bez zákona“, je zásadou, v níž se projevuje legalita trestního práva hmotného. Tento pojem vychází z čl. 39 LPS *“Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné ujmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.”*⁸ Tato zásada vylučuje analogii TrZ k tíži pachatele při řešení otázky, zda tu je či není trestný čin, kdežto zásada Nulla poena sine lege, (lat.) „žádný trest bez zákona“, též odvozena z čl. 39 LPS, vylučuje analogii TrZ k tíži pachatele při ukládání trestů.

Podle čl. 40 odst. 3 má každý obviněný právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Jestliže si obhájce nezvolí, ačkoliv ho podle zákona musí mít, bude mu ustanoven a to zákonným postupem, přičemž bude rozhodnuto, ve kterých případech má právo na bezplatnou pomoc obhájce.⁹

3.3 Práva obviněného v trestním řízení

V ustanovení § 33 odst. 1 TrŘ jsou uvedena základní práva obviněného, přičemž v odstavci 3 je uložena všem orgánům činným v trestním řízení povinnost vždy obviněného o jeho právech a poučit poskytnout mu možnost, aby svých práv plně využil. Podle tohoto ustanovení obviněný má:

---

⁸ Ústavní zákon č.23/1993Sb., *Listina základních práv a svobod*, ÚZ č. 612,

⁹ Ústavní zákon č.23/1993Sb., *Listina základních práv a svobod*, ÚZ č. 612,

- ❖ Právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu a k důkazům, o nichž není však povinen vypovídat. Přitom může vždy používat mateřského jazyka a má právo na tlumočníka.
- ❖ Právo uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho vlastní obhajobě, a to v souvislosti s úpravou v ust. § 92 odst. 2 TrŘ, podle kterého musí být obviněnému dána možnost uvést okolnosti, které obvinění zeslabují nebo vyvracejí a nabídnou o nich důkazy.
- ❖ Právo činit návrhy a podávat žádosti.
- ❖ Právo podávat opravné prostředky a domáhat se tak nápravy z jeho hlediska vadných rozhodnutí.
- ❖ Právo zvolit si obhájce a radit se s ním i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení. Právo žádat, aby byl vyslýchán za účasti svého obhájce a aby se obhájce účastnil i jiných úkonů v přípravném řízení.¹⁰
- ❖ Právo na bezplatnou obhajobu nebo za sníženou odměnu.¹¹

Policejní orgán je povinen obviněného také poučit o možnostech odklonu v trestním řízení a to za použití ustanovení § 307 a § 309 TrŘ. Vysvětlit obviněnému podmínky a okolnosti dovolující tento postup.

Podle § 93 odst.1TrŘ může být obviněnému dovoleno nahlížet při výslechu do svých písemných poznámek, než dá odpověď na položenou otázku. Jestliže vyslýchající požádá o nahlédnutí do těchto poznámek, musí mu to obviněný umožnit.

Podle § 61 TrŘ má obviněný nebo jeho obhájce plné právo požádat o navrácení lhůty k podání opravného prostředku, to však jen z důležitých důvodů.

Obviněný má právo nahlížet do spisového materiálu, ze kterého si může činit poznámky, výpisky anebo si pořizovat kopie. Veškeré náklady na vyhotovení kopií si hradí sám. Orgán činný v trestním řízení může obviněnému toto právo ze závažných důvodů odepřít. Pokud obviněný trvá na přezkoumání důvodu odepření nahlédnutí do spisového materiálu, přezkum provede státní zástupce (§65, odst. 1, odst.2TrŘ).

Pokud se obviněný domnívá, že ze strany policejního orgánu jsou v konaném přípravném řízení zbytečné průtahy nebo závady v řízení, může požádat státního

¹⁰ Šámal, P., Novotný, F., Růžička, M., Vondruška, F., Novotná, J. *Přípravné řízení trestní*. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 306-316.

¹¹ Jelínek, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. Praha: Linde 2007, s. 158.

zástupce, aby byly odstraněny. Toto právo má kdykoliv během celého přípravného řízení (§ 157a odst. 1 TrŘ).

Obviněný se, pokud o to požádá a policejní orgán s tím souhlasí, může zúčastnit vyšetřovacích úkonů, zejména výslechů svědků, kdy sám může svědkům klást otázky (§165 odst.1TrŘ).

Po skončení výslechu má obviněný právo si svoji výpověď přečíst, případně může požádat o to, aby mu byl protokol přečten. Má právo na doplnění protokolu, případně na opravy, pokud je výslech v rozporu s jeho výpovědí (§95 odst. 2 TrŘ).

Obviněnému nemůže být upřeno právo používat v trestním řízení svůj mateřský jazyk, popřípadě jazyk, který patřičně ovládá (§2 odst.14TrŘ). V souvislosti s tímto OČTŘ ustanoví obviněnému tlumočnicka. V případě, že obviněný uvede takový jazyk nebo dialekt, pro který není žádná osoba zapsána v seznamu tlumočnicků, ustanoví OČTŘ obviněnému tlumočnicka pro jazyk podle jeho národnosti nebo úředního jazyka (§28 odst. 2 TrŘ).

V současné době se v České republice nachází mnoho cizinců z různých koutů světa, kdy s nimi přichází i trestná činnost. Na trestné činnosti se také podílejí uprchlíci a to zejména z východní Evropy a Asie, kteří se mnohdy snaží za každou cenu dostat do Evropy západní. V případech, kdy jsou zadrženi v souvislosti s pácháním trestné činnosti a je proti nim vedeno trestní řízení, nastává občas problém, kdy nelze zjistit jejich totožnost nebo zemi jejich původu, protože nemají u sebe žádný doklad. Obtížné je mnohdy zjistit, jakým jazykem nebo dialektem zadržená osoba hovoří. S tímto může OČTŘ vzniknout problém se zákonnými lhůtami, zejména při zadržení podezřelého, kdy policejní orgán ve lhůtě 48 hodin musí provést identifikační úkony, podezřelého vyslechnout a rozhodnou o dalším postupu jako je např. zahájení trestního stíhání a následné podání návrhu na vzetí do vazby.

3.4 Právo obviněného na obhájce

Každá osoba, proti níž je vedeno trestní řízení, má právo na obhajobu, které je jedním z nejdůležitějších základních práv osob. Je součástí minimálního standardu práv tvořící obsah práva na spravedlivý proces. Účelem obhajoby je chránit zájmy obviněného tak, aby byly včas a náležitým způsobem objasněny skutečnosti, které obviněného zbavují viny, anebo jeho vinu zmírňují. Tím přispívá obhajoba ke

správnému objasnění a rozhodnutí ve věci tak, aby nebyl obviněnému přičítán čin, který nespáchal, a v případě, že trestný čin spáchal, aby nebyl potrestán přísněji, než odpovídá jeho vině. Obhajoba obviněnému zaručuje ochranu všech jeho práv a to jak v přípravném trestním řízení, tak i v řízení před soudem, aby nedocházelo k porušování, zásahům či k upírání jeho základních práv, která jsou mu zaručena právním řádem státu. Právo na obhajobu tak zahrnuje tři základní složky:

- *právo hájit se sám prostředky a způsobem podle vlastního rozhodnutí (tzv. materiální obhajoba)*
- *právo mít obhájce a radit se s ním o způsobu obhajoby (tzv. formální obhajoba)*
- *právo žádat, aby OČTŘ postupovaly v souladu se svými práva a povinnostmi a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí, objasňovaly stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch obviněného a prováděly v tomto směru důkazy i bez návrhu stran a to jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem.¹²*

Tato citovaná práva obviněného jsou zároveň povinnostmi OČTŘ, vyplývající pro ně zejména ze zásady presumpce nevinny, zásady vyhledávací a zásady materiální pravdy.

3.5 Povinnosti obviněného

Obviněný nemá v trestním řízení konaném proti jeho osobě pouze práva, ale také povinnosti, které je povinen strpět. Jedná se o:

- vazbu (§68 odst.1TrŘ)
- zatčení (§69 odst.1TrŘ)
- zadržení (§75 odst.1TrŘ)
- povinnost dostavit se na předvolání OČTŘ k výslechu, případně k jinému úkonu v trestním řízení, které je předmětem předvolání s tím, že pokud se bez dostatečné omluvy nedostaví, může být předveden (§ 90 odst. 1, odst 2.TrŘ)
- povinnost strpět úkony ke zjištění jeho totožnosti (§ 93 odst.3TrŘ)

---

¹² Jelínek, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. Praha: Linde 2007, s. 157-158.

- povinnost strpět vyšetření duševního stavu a to i ve zdravotnickém zařízení po nezbytnou dobu (§ 116, §117 TrŘ).

O vazbě obviněného rozhodne soudce příslušného soudu, a to na návrh státního zástupce, kterému byl dán podnět k vzetí do vazby policejním orgánem. Policejní orgán ve svém podnětu uvede skutečnosti, které ho opravňují k takovému postupu, přičemž musí být obsaženy ve spisovém materiálu obviněného. Policejní orgán takto postupuje s odkazem na ustanovení § 67 TrŘ jen tehdy, jestliže z jednání obviněného nebo dalších konkrétních skutečností důvodná obava:

a) že obviněný uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak vyhnul trestnímu stíhání nebo trestu, zejména nelze-li hned zjistit jeho totožnost, nemá-li stálé bydliště anebo mu hrozí vysoký trest,

b) že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, nebo

c) že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil.

Orgán činný v trestním řízení takto postupuje, jestliže je nepochybné, že jednání obviněného zakládá skutkovou podstatu trestného činu, jsou zde důvody k podezření, že tento skutek spáchal obviněný a s ohledem na jeho osobu, povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu vazby dosáhnout jiným opatřením.

Policejní orgán ve svém podnětu na vazbu uvede takový důvod, který nepochybně vyplývá z dosavadního šetření. Nezřídka se stává, že jsou takové důvody, které odkazují na všechny body ustanovení o důvodech vazby. Společně se svým podnětem předá státnímu zástupci i kopii spisového materiálu.

O vazbě rozhodně soudce poté, co na návrh státního zástupce vydal příkaz k zatčení obviněného. Zatčení obviněného provádí policejní orgán, který je povinen obviněného po jeho zatčení neprodleně dodat nejbližšímu věcně příslušnému soudu, nejpozději však do 24 hodin. Soudce, jemuž byl obviněný dodán, musí ve lhůtě do 24 hodin od jeho převzetí provést s obviněným úkony, na jejichž základě rozhodne o vzetí či nevzetí obviněného do vazby. Tuto skutečnost musí obviněnému oznámit v uvedené lhůtě (§ 69 TrŘ).

Policejní orgán dle ustanovení § 75 TrŘ může obviněného zadržet sám, jestliže pro neodkladnost věci nelze předem opatřit rozhodnutí o vazbě, ale to pouze za předpokladu, že je v dané věci dán některý z důvodů vazby. Zadržení obviněného je povinen bezodkladně hlásit státnímu zástupci a předat mu opis protokolu o zadržení obviněného společně s dalším materiálem, aby se státní zástupce mohl rozhodnout, zda podá návrh na vzetí do vazby. V případě podání návrhu na vzetí obviněného do vazby, musí být obviněný odevzdán soudu do 48 hodin od jeho zadržení, jinak musí být propuštěn na svobodu.

Obviněný je povinen se dostavit k výslechu na základě předvolání policejního orgánu, popřípadě k jinému procesnímu úkonu. Jestliže se obviněný bez dostatečné omluvy na předvolání nedostaví, může být předveden (§ 90 TrŘ). V takovýchto případech, kdy obviněný neuposlechne výzvy policejního orgánu, které mu byly dány podle trestního řádu, a bez dostatečné omluvy se nedostaví k plánovanému úkonu v trestním řízení, může být policejním orgánem potrestán pořádkovou pokutou až do výše 50.000,-Kč.

Obviněný je povinen strpět úkony související s lustrací své osoby v centrálním registru obyvatel, ale také takové úkony ze strany policejního orgánu, kterými jsou zejména:

- popis osoby
- fotografování
- daktyloskopie
- v odůvodněných případech sejmutí bukálních stěrů
- sejmutí pachové stopy

Policie následně s materiály pracuje a to tak, že ve svých databázích provádí porovnání se zajištěnými stopami z místa trestného činu. V případě kladného výsledku jde o důkazní prostředek proti osobě podezřelé. Tento postup vychází z ustanovení § 114 odst. 2, odst. 3 TrŘ, kdy je obviněný povinen strpět úkony potřebné ke zjištění, zda je osobou, která se zdržovala na místě činu.

Uvedené úkony provede s obviněným policista k tomu odborně vyškolený, tedy kriminalistický technik. Je-li potřeba provést u obviněného krevní zkoušku nebo jiný obdobný úkon, je osoba, o kterou jde, povinna strpět, aby jí lékař nebo jiný

odborný zdravotnický pracovník odebral krev nebo u ní provedl jiný potřebný úkon, není-li spojen s nebezpečím pro její zdraví. Odběr biologického materiálu – krve je úkonem, který je spojen se zásahem do tělesné integrity osoby. V případě zajištění bukálních stěrů se také jedná o odběr biologického materiálu, který však už není spojen se zásahem do tělesné integrity, a proto jej může provést policejní orgán. Zkoumání zajištěného materiálu a jeho porovnání se stopami zajištěnými na místě činu provádějí odborná a specializovaná pracoviště PČR, nebo například Ústavy soudního lékařství a toxikologie.

Vyšetření duševního stavu obviněného je úkonem, který lze nejdříve provést až ve stadiu po zahájení trestního stíhání. Jedná se o druh ohledání ve smyslu § 113 TrŘ. Jestliže OČTŘ dojde na základě výsledků dokazování k pochybnostem o tom, že obviněný byl v době spáchání trestného činu plně nebo částečně nepřičetný, přibere formou opatření ve smyslu § 105 TrŘ soudního znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie k podání znaleckého posudku na obviněnou osobu. V případech, kdy nelze takovéto vyšetření provést jinak, může soud, a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce, nařídít, aby obviněný byl pozorován ve zdravotnickém zařízení, nebo je-li ve vazbě, tak též ve zvláštním oddělení nápravného zařízení. Doba pozorování duševního stavu nemá trvat déle než dva měsíce. V odůvodněných případech na žádost znalců může v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce tuto lhůtu prodloužit, nejdéle však o dobu jednoho měsíce.¹³

4 Obviněný mladistvý v trestním řízení

4.1 Osoba mladistvého

Osobou mladistvou je označován ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku. Trestný čin spáchaný mladistvým se nazývá provinění. Aby čin mladistvého mohl být posuzován jako trestný čin, musí vykazovat znaky trestného činu podle trestního zákoníku, přičemž stupeň nebezpečnosti pro společnost musí být vyšší než malý. Nestanoví-li zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže jinak, platí pro posouzení provinění spáchaného mladistvým trestní zákoník.

---

¹³ Šámal, P. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck 2008. 839-1002 s.

Ve smyslu zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, je osoba mladší osmnáct let označována jako nezletilá. Podle tohoto zákona *„nezletilí mají způsobilost jen k takovým právním úkonům, které jsou svou povahou přiměřené rozumové a volní vyspělosti odpovídající jejich věku.“*¹⁴

4.2 Práva a povinnosti mladistvého

Práva mladistvého jsou obdobná jako u dospělého obviněného z trestného činu. Markantní rozdíl je v tom, že použijí-li se proti mladistvému opatření podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže, nebo úkony podle trestního řádu včetně neodkladných nebo neopakovatelných, musí mít od tohoto okamžiku obhájce, ledaže nelze provedení úkonu odložit a vyrozuměním obhájce zajistit (§ 42 ZMS).

Mladistvý má zákonného zástupce, který je oprávněn jej zastupovat. Zejména má možnost mladistvému zvolit obhájce, činit za něho návrhy, podávat žádosti a opravné prostředky. Zákonný zástupce se má právo účastnit těch úkonů trestního řízení, které podle zákona připouští účast mladistvého. Ve prospěch mladistvého může zákonný zástupce tato práva vykonávat i proti jeho vůli. V případech, kdy není zákonný zástupce schopen vykonávat práva za mladistvého a je zde nebezpečí z prodlení, předseda senátu, v přípravném řízení státní zástupce, mladistvému ustanoví opatrovníka (§ 43 ZMS).

Povinnosti obviněnému mladistvému plynou z jeho procesního postavení jako osobě dospělé.

Policejní orgán vede šetření ve věci trestného činu s cílem odhalit jeho pachatele. K tomu využívá všech prostředků, které mu zákon dovoluje. V případech, kdy vyslýchá mladistvé jako svědky na protokol o podání vysvětlení ve smyslu § 158 odst. 3 TrŘ a v průběhu výslechu vyjdou najevo skutečnosti, že skutku se dopustila právě vyslýchaná nezletilá osoba, je povinen výslech okamžitě ukončit. Následně ve věci jedná podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže. To znamená, že poučí zákonného zástupce o možnosti mladistvému zvolit obhájce s tím, že pokud mu nebude ve stanové lhůtě zvolen, bude mu ustanoven ze zákona příslušným soudem, tedy ex offio, kdy *„výraz označuje, že určitý postup není závislý na dispozitivních*

---

¹⁴ § 9 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

*úkonech účastníků, nýbrž musí být proveden z úřední povinnosti.*¹⁵ Po zvolení nebo ustanovení obhájce mladistvému, vede policejní orgán trestní řízení. Prvním úkonem je zpravidla zahájení trestního stíhání mladistvého ze spáchání provinění z trestného činu, pokud tomuto úkonu nepředcházely neopakovatelné nebo neodkladné úkony. Policejní orgán opis vyhotoveného usnesení doručí státnímu zástupci, mladistvému a jeho zákonnému zástupci, kdy v tomto případě má zákon na mysli oba rodiče. Dále usnesení musí být doručeno obhájci. O jednání mladistvého se vyrozumí Odbor zdravotnictví a sociálních věcí, oddělení péče o dítě, jehož příslušný pracovník provádí šetření směřující ke zjištění rodinných poměrů mladistvého. O výsledku šetření podává písemnou zprávu policejnímu orgánu, přičemž zpráva je součástí trestního spisu. Policejní orgán má za povinnost vyrozumět o plánovaných úkonech s mladistvým všechny zmíněné subjekty. Před započítím výslechu je povinen za účasti obhájce mladistvého náležitě poučit o jeho právech a povinnostech včetně možných odklonech v trestním řízení. V případech, kdy jsou podmínky pro odklon, by svoji úlohu měla sehrát Probační a mediační služba ČR, která by měla být mladistvému nápomocna. Praxe však ukazuje, že tuto úlohu převážně na sebe přebírá obhájce společně se zákonnými zástupci mladistvého. Policejní orgán, a nejen v případech s mladistvými, je povinen opatřovat důkazy svědčící jak proti mladistvému, tak i v jeho prospěch. Poté, co policejní orgán dospěl k závěru, že v dané věci jsou provedeny všechny úkony trestního řízení, které dovolují skončit vyšetřování, vyrozumí dotčené subjekty o možnosti prostudovat trestní spis. Pakliže se k tomuto úkonu dostaví, mohou podat návrhy na doplnění vyšetřování, či učinit jiná vyjádření ve věci. Pokud nemají návrhy na doplnění vyšetřování, podá policejní orgán státnímu zástupci návrh na podání obžaloby. V případech, kdy jsou podány návrhy na doplnění vyšetřování a policejní orgán je nezamítne jako nedůvodné, pokračuje vyšetřování. Po doplnění vyšetřování dle návrhů, opětovně vyrozumí dotčené o možnosti prostudovat trestní spis. Zpravidla při prostudování spisového materiálu obviněný a jeho obhájce navrhnou postup ve smyslu § 307 TrŘ, tedy odklon v trestním řízení.

---

¹⁵ Hendrych, D. a kol. *Právní slovník*, Praha C. H. Beck 2009.

5 Odklony v trestním řízení

5.1 Podmíněné zastavení trestního stíhání

Podmíněné zastavení trestního stíhání, jako zvláštní způsob trestního řízení, je upraveno ust. § 307TrŘ, přičemž se jedná se o druh odklonu v trestním řízení, který je možno uplatnit jak v přípravném řízení, tak i v řízení před soudem. Smyslem tohoto postupu je dočasné zastavení trestního stíhání v již probíhajícím řízení s obviněným. Aby mohl být tento institut využit, musejí být ze strany obviněného splněny následující podmínky:

- jde ve věci o řízení o přečinu
- obviněný se k činu doznal
- obviněný nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo s poškozeným o její náhradu uzavřel dohodu, anebo učinil jiná opatření k její náhradě
- obviněný projevil souhlas s takovýmto vyřízením přečinu
- vzhledem k osobě obviněného, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a okolnostem případu, lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující (srov. § 307 odst. 1 TrŘ).

Z uvedených podmínek tedy vyplývá, že tento postup je možný jen za předpokladu, že se obviněný svým jednáním dopustil trestného činu, který je podle § 14 odst. 2 TrŘ nazýván přečinem. Přečinem se rozumí trestný čin, na který trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Přitom nerozhoduje, zda se ve věci jedná o nedbalostní nebo úmyslné jednání. Dalším předpokladem je, že se obviněný ve svém výslechu, po zahájení trestního stíhání jeho osoby, plně dozná. K náhradě škody zpravidla obviněný přikládá potvrzení o náhradě škody mezi ním a poškozenou stranou. Případně dokládá dohodu o náhradě škody s poškozeným, která má obvykle formu splátkového kalendáře, nebo doklad o nahlášení způsobené škody pojišťovně a dokumenty o plnění pojišťovnou poškozenému. Pojišťoven se zpravidla týkají přečiny spojené s následky z dopravních nehod, kdy jde o hmotné škody nebo újmy na zdraví. Rovněž podstatná je ta skutečnost, že obviněný musí výslovně prohlásit, že s takovým postupem souhlasí. Jeho osoba je posuzována na základě vyžádaných zpráv, které jsou součástí spisového materiálu, kdy se jedná o hodnotící zprávu od zaměstnavatele, v případě, že jde

o osobu bez pracovního poměru, vyžaduje se zpráva příslušného úřadu práce. Dále se vychází z pověsti z místa bydliště. Ze své praxe k tomu mohu uvést, že ne vždy jde o objektivní zprávu, protože zpravidla pověřený pracovník obecního či městského úřadu se k osobě vyjádří neutrálně, případně zprávu doplní o tu skutečnost, zda byla osoba v minulosti projednávána před správním orgánem za přestupky na úseku veřejného pořádku, občanského soužití nebo za přestupky proti majetku. Do současné doby neexistuje centrální databáze, která by evidovala tyto přestupky na rozdíl od přestupků v dopravě, kdy jsou tyto centrálně vedeny a OČTŘ se o nich dozví z vyžádaného výpisu evidenční karty řidiče. Samozřejmě v neposlední řadě se přihlíží k okolnostem konkrétního případu. Policejní orgán musí provést všechny úkony v trestním řízení tak, aby v případě, že se obviněný v průběhu zkušební lhůty neosvědčí, mohlo být proti němu dále pokračováno v trestním stíhání (srov. § 308 odst. 1 TrŘ). Jestliže policejní orgán dojde k závěru, že jsou splněny všechny podmínky pro podmíněné zastavení trestního řízení, zašle tento návrh společně se spisovým materiálem státnímu zástupci. Já osobně, ještě před tímto postupem, vyrozumím obviněného i obhájce o možnosti prostudovat spisový materiál (srov. § 166 odst. 1 TrŘ), případně postupuji podle druhého odstavce tohoto ustanovení, protože jak se mi mnohokrát stalo, státní zástupce neakceptoval tento návrh, ač podmínky byly splněny a vrátil mi spisový materiál s pokynem, abych jej doplnil o prostudování spisového materiálu obviněným a spisový materiál zaslal zpět s návrhem na podání obžaloby. Ze zkušeností, které v tomto směru mám, nabývám dojmu, že státní zástupce ponechá raději rozhodnutí o případném podmíněném zastavení trestního stíhání na soudu.

„O podmíněném zastavení trestního stíhání rozhoduje usnesením soud a v přípravném řízení státní zástupce. V rozhodnutí se stanoví zkušební doba obviněnému a to v rozmezí šesti měsíců až dvou let. Pravomocné rozhodnutí státního zástupce nebo soudu o podmíněném zastavení trestního stíhání se vede v evidenci rejstříků trestů.“¹⁶

5.2 Narovnání v trestním řízení

Jde o období podmíněného zastavení trestního stíhání, které je upraveno v § 309 TrŘ, a rovněž jako podmíněné zastavení trestního stíhání je zvláštním

---

¹⁶ WWW: <<http://www.beck-online.cz>>, Hendrych, D., *Přehled vybraných právních pojmů*. 2009, [cit. 7. 3. 2010]

způsobem trestního řízení. „*Institut narovnání je jednou z možností tzv. odklonu v trestním řízení, alternativy ke klasickému průběhu a výsledku trestního řízení. Uplatní se zejména v případech, kde je vedle veřejného zájmu trestným činem (přechinem) dotčena výrazněji i soukromá sféra, přičemž stát na trestním postihu obviněného nemá výrazný zájem vzhledem k tomu, že přečin má spíše podobu sporu mezi obviněným a poškozeným. Je však možné provést narovnání i v případech, kdy přečinem došlo výlučně k dotčení veřejného zájmu a poškozeným je přímo stát.*“¹⁷

I v případě tohoto postupu může státní zástupce v přípravném řízení, nebo poté soud, rozhodnout o schválení narovnání a trestní stíhání zastavit. Jednou z podmínek je, aby obviněný i poškozený s takovým postupem souhlasili (srov. § 309 odst. 1 TrŘ.) Obviněný zde však oproti podmínkám v ust. 307 TrŘ má tu povinnost, složit na účet soudu peněžitou částku určenou konkrétnímu adresátovi k obecně prospěšným účelům, přičemž takové plnění není zřejmě nepřiměřené závažnosti přečinu (srov. § 309 odst. 1, písm. c) TrŘ).

S institutem narovnáním nemám vůbec žádnou zkušenost. Pouze v jednom případě, kdy se jednalo o dopravní nehodu, jsem tento postup navrhoval státnímu zástupci. Státní zástupce tento návrh akceptoval. Došlo k dalšímu řízení, kdy si obviněný vyřídil úvěr ve výši 80.000,-Kč, aby měl peníze k dispozici. Bohužel, celé přípravné řízení skončilo podáním obžaloby na obviněného a to jen proto, že státní zastupitelství nemělo údajně účet, na který by mohl peníze složit.

5.3 Odstoupení od trestního stíhání

Odstoupení od trestního stíhání je další způsob odklonu v trestním řízení, které je vedeno proti obviněnému mladistvému, který se svým jednáním dopustil provinění. Jde o odklon, který je určen výhradně mladistvým obviněným, na rozdíl od podmíněného zastavení trestního stíhání nebo narovnání.

V řízení o provinění, na které trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři léta, může soud pro mládež, a v přípravném trestním řízení státní zástupce, z důvodu chybějícího veřejného zájmu na trestním stíhání mladistvého a s přihlédnutím k povaze a vážnosti provinění a osobě mladistvého odstoupit od jeho trestního stíhání a to zejména, dojde-li k závěru, že trestní stíhání

---

¹⁷ Vantuch, P., *Narovnání v trestním řízení a právo na obhajobu.*, Právní rozhledy, 1997, č. 8 s. 393.

není účelné a potrestání není nutné k odvrácení mladistvého od páchaní dalších provinění (srov. § 70 odst. 1 ZMS).

Je to jistě způsob, jak mladistvému dát šanci vše napravit a to hlavně jeho vlastním přičiněním. Jde o to, aby si mladistvý uvědomil, čeho se vůbec dopustil a měl na paměti možný následek pro svoji osobu. V případě potrestání lze očekávat spíše pasivní přístup mladistvého k celé věci.

„Základním účelem institutů zařazovaných pod pojem Odklon, je zvláštní způsob vyřízení věci v trestním řízení, jímž se má dosáhnout odchylného postupu od standardního průběhu trestním stíhání a tím zajištění především rychlejšího a efektivnějšího vyřízení k tomu vhodných věcí, které nevyžadují z hlediska účelu trestního řízení projednání věci před soudem v hlavním líčení.“¹⁸

Český právní řád hovoří o čtyřech odklonech v trestním řízení. Proto zde zmiňuji i čtvrtý způsob, kterým je trestní příkaz. Spadá do kompetence samosoudce a není tedy součástí přípravného řízení, které vede policejní orgán.

K této kapitole jsem zpracoval v příloze graf 2, kde jsou uvedeny počty navrhovaných odklonů v trestním řízení OČTŘ v rámci ÚO SKPV PČR ve Středočeském kraji. Uvedené odklony se týkají ust. § 307 a § 309 TrŘ. Porovnával jsem poslední dva roky, tedy rok 2008 a 2009. Z tohoto grafického vyjádření je viditelný pokles podaných návrhů na odklon, kdy některé útvary v roce 2009 nepodaly ani jeden návrh. Z mého pohledu a dosavadní praxe, byl pokles způsobem tím, co je zrovna prioritou a hodnotícím ukazatelem v rámci PČR. V roce 2009 to byl návrh na podání obžaloby a zkrácené přípravné řízení. Právě tato dvě kritéria měla, dle mého soudu, vliv na pokles navrhovaných odklonů.¹⁹

---

¹⁸WWW: <<http://www.beck-online.cz>>, Hendrych, D., *Přehled vybraných právních pojmů*. 2009, [cit. 7. 3. 2010]

¹⁹ WWW: <<http://www.mvcr.cz>>, *Statistické přehledy kriminality 2008-2009*[online]. Praha 2010 [cit. 2010-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.policie.cz/statisticke-prehledy-kriminality-327216.aspx>>

6 Občan Slovenské republiky v postavení obviněného

6.1 Postavení obviněného podle právních předpisů

Postavení obviněného v trestním řízení na Slovensku upravuje Zákon Národní rady Slovenské republiky č. 301/2005 Z. Z. (dále jen trestný poriadok). V tomto zákoně je obviněný definován ve čtvrtém díle tohoto zákona, kdy v § 33 stojí, že toho, kdo je podezřelý ze spáchání trestného činu, je možné považovat za obviněného a použít proti němu prostředky dané tímto zákonem proti obviněnému až tehdy, jestliže proti němu bylo vzneseno obvinění.

6.2 Práva a povinnosti obviněného

Práva a povinnosti obviněného jsou uvedeny § 34 zákona NR SR č. 301/2005 Z. z. (TrP). Podle tohoto zákona má obviněný právo na to, aby mu bylo poučení přečteno. Rovněž musí být obeznámen se skutkem, který mu je kladen za vinu, včetně jeho právní kvalifikace (§ 122 odst.1TrP). Jako obviněný má právo vypovídat, anebo výpověď odepřít. K přiznání ho nikdo nesmí nutit. Má právo zvolit si obhájce. Pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, má právo žádat, aby mu byl obhájce ustanoven. Dále má právo, aby obhájce byl přítomen jeho výslechu, přičemž bez jeho přítomnosti nemusí vypovídat (§ 122 odst.2TrP).

Od začátku trestního řízení proti své osobě má obviněný právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu a k důkazům o nich, avšak má právo odepřít výpověď. Může uvádět okolnosti, navrhopvat, předkládat a obstarávat důkazy sloužící ke své obhajobě, dávat návrhy a podávat žádosti a opravné prostředky. Má právo zvolit si obhájce a radit se s ním a to i v průběhu úkonů konaných vyšetřovatelem. S obhájcem se však v průběhu svého výslechu nemůže radit o tom, jak má odpovědět na položenou otázku. Obviněný může požadovat, aby byl vyslechnut za účasti svého obhájce a aby se obhájce zúčastnil i na jiných úkonech přípravného řízení (§ 34 odst.1TrP).

Když obviněný nemá dostatečné prostředky na úhradu nákladů obhajoby, má nárok na bezplatnou obhajobu anebo na obhajobu za sníženou odměnu. Nárok na bezplatnou obhajobu, nebo obhajobu za sníženou odměnu musí uplatnit nejpozději při rozhodování o náhradě nákladů trestního řízení (§ 34 odst.3TrP).

Policejní orgán je povinen poučit obviněného podle § 34 odst. 4TrP o tom, že přiznání a lítost nad spáchaným trestným činem má pro něho význam z hlediska polehčující okolnosti při ukládání trestu.

V případě, kdy obviněný změní adresu, na kterou mu měly být doručovány písemnosti, nebo způsob doručování, musí tuto skutečnost bez odkladu oznámit orgánům činným v trestním řízení anebo soudu (§ 34 odst.5TrP).

Pokud obviněný nebude při doručení zastižen, přestože se v místě pro doručování zdržuje, doručí se písemnost jiné dospělé osobě bydlící ve stejném bytě nebo domě nebo v zaměstnání na stejném pracovišti a to v případech, kdy tato osoba je ochotna písemnost převzít a zajistit předání obviněnému. Pokud není takovéto osoby, písemnost se uloží u doručujícího orgánu a obviněný bude vhodným způsobem vyrozuměn o tom, kdy a kde si může písemnost vyzvednout. Písemnost se považuje za doručenou tím dnem, kdy byla uložena a to i přesto, že obviněný se o doručení nedozvěděl (§ 65 odst. 3 TrP).

V smyslu § 66 odst. 2 a odst. 3 TrP písemnost určenou do vlastních rukou doručí obviněnému pošta, nebo ji předá osobě, která se prokáže ověřenou plnou mocí, která nesmí být starší šesti měsíců, anebo zplnomocněním vydaným poštou na přebírání takovýchto zásilek za adresáta. Pokud nebude obviněný při doručení písemnosti, která je určena do vlastních rukou zastižen na adrese, kterou si pro tento účel zvolil, písemnost se uloží u orgánu, který doručení provádí a obviněnému se dá vhodným způsobem na vědomí, kdy se mu písemnost znovu doručí s uvedením dne a hodiny. Pokud i tento způsob doručení se mine účinkem, písemnost se uloží na poště nebo u orgánu obce a obviněný se opět vhodným způsobem vyrozumí, kdy a kde si může písemnost vyzvednout. Pokud si písemnost nevyzvedne do tří pracovních dnů, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se o uložení nedozvěděl.

Jestliže odmítne převzetí písemnosti a ten kdo písemnost odeslal, došel k závěru, že odmítnutí převzetí bylo bezdůvodné, považuje se písemnost za doručenou dnem odmítnutí převzetí (§ 67 odst. 2 TrP).

Dále je obviněný před započítáním výslechu poučen o trestní odpovědnosti v případě, že někoho jiného obviní z trestného činu v úmyslu mu přivodit trestní stíhání (§ 345 TrZ).

V podstatě jsou práva a povinnosti obviněného podle slovenského TrP obdobná právům a povinnostem obviněného dle českého TrŘ. Z trestního poriadku je patrné, že se při tvorbě nového zákona vycházelo z evropského práva. Z mého pohledu jsou práva a povinnosti obviněného jasná a pro něho srozumitelná.

6.3 Odklony v trestním řízení

Podle § 216 TrP je obviněný poučen o možnosti podmíněného zastavení trestního stíhání za předpokladu, že jsou splněny následující podmínky:

- Prohlásí, že spáchal skutek, za který se stíhán, nejsou pochybnosti o tom, že jeho prohlášení bylo dobrovolné.
- Nahradil škodu, pokud byla způsobena, anebo uzavřel s poškozeným dohodu o její náhradě, nebo učinil taková opatření, která vedou k její náhradě.
- Vzhledem k osobě obviněného, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu je možné takovéto rozhodnutí považovat za dostačující.

Po splnění těchto podmínek podá policejní orgán návrh pro tento postup prokurátorovi. Prokurátor může ve smyslu tohoto ustanovení postupovat jen v případě, že obviněný k němu dal souhlas, ale jen u trestných činů, jejichž horní hranice trestu odnětí svobody nepřesahuje pět let. Tento postup nelze uplatnit, jestliže trestným činem byla způsobena smrt osoby, nebo je trestní stíhání vedeno pro korupci, nebo proti veřejnému činiteli anebo zahraničnímu veřejnému činiteli.

Podmíněné zastavení trestního stíhání je systematicky zařazeno do části upravující přípravné řízení, kam nepochybně, tak jako jiná rozhodnutí, patří. Jedná se o rozhodnutí fakultativní, které je závislé na úvaze toho orgánu, kterému zákon dal toto oprávnění.

Plným právem obviněného je být poučen ve smyslu § 220 TrP, o tzv. smíru. Jedná se o obdobný odklon jako u předchozího podmíněného zastavení trestního stíhání. Rovněž je zde podmínkou horní hranice trestu nepřevyšující dobu pěti let. Rozdílná je ta skutečnost, že s tímto postupem musí souhlasit nejen obviněný, ale i poškozený. Obviněný složí na účet soudu, a v přípravném řízení na účet prokuratury, finanční částku určenou konkrétnímu příjemci na obecně prospěšné účely. Tato částka musí být adekvátní k závažnosti spáchaného trestného činu. Vzhledem k povaze

a závažnosti spáchaného činu, k míře, jakou byl trestným činem dotčen veřejný zájem, k osobě obviněného a s přihlédnutím k jeho osobním a majetkovým poměrům, se považuje takovéto rozhodnutí za dostačující.

Postatou smíru je, aby na základě dohody mezi státem, který je reprezentován prokurátorem a poškozeným na jedné straně a pachatelem na druhé straně došlo k ukončení trestní věci a k vydání rozhodnutí bez uskutečnění řádného trestního procesu. To má za následek zrychlení řízení a vydání včasného rozhodnutí, přičemž jde o ekonomicky méně náročné řízení, které umožní poškozenému lepší uplatnění svých práv, přičemž předpokladem uzavření smíru je souhlas poškozeného. Smír přitom směřuje k odstranění škodlivých následků trestného činu a to nejen v oblasti náhrady majetkové škody, ale také při pocitu křivdy, strachu, resp. ponížení v případech s méně závažnými následky za splnění podmínky, že na trestním postihu pachatele není ze strany státu veřejný zájem.²⁰

6.4 Řízení o dohodě o vině a trestu

Jde o řízení ve smyslu ust. § 232 TrP, podle kterého může prokurátor vést s obviněným řízení o dohodě o vině a trestu. Prokurátor může takto postupovat, jestliže výsledky vyšetřování nebo zkráceného vyšetřování odůvodňují závěr, že jednání zakládá skutkovou podstatu trestného činu, tedy je trestným činem a spáchal ho obviněný, který se ke skutku přiznal, uznal svoji vinu a důkazy nasvědčují pravdivosti jeho přiznání. Na základě těchto skutečností může prokurátor začít řízení o dohodě o vině a trestu. Toto řízení začíná na návrh obviněného nebo jeho obhájce anebo na základě svého rozhodnutí.

O takovémto postupu musí prokurátor vyrozumět obviněného, jeho obhájce a poškozeného. V případech, kdy v době řízení je obviněným mladistvý, postupuje se v souladu s ust. § 340 TrP, přičemž nelze dohodu uzavřít, pokud s tímto postupem nesouhlasí zákonný zástupce mladistvého nebo jeho obhájce.

U mladistvého soud obžalobu nebo návrh na dohodu o vině a trestu doručí státnímu orgánu ve věcech mládeže, zákonnému zástupci mladistvého, případně osobě, se kterou mladistvý žije ve společné domácnosti a v případech, kdy má mladistvý ustanoveného opatrovníka, tak i jemu. Jestliže mladiství v době hlavního

---

²⁰ Kolektív autorou, *Trestný poriadok s rozsáhlým komentárom a judikaturou*, 3. doplnené vydanie, Nová Práca, spol. s.r.o., Bratislava 2009, 344-348 s.

projednávání anebo veřejného zasedání dovršil devatenáctý rok svého věku, se tento postup neužije.²¹

Jakmile došlo o dohodě o vině a trestu, prokurátor předloží soudu návrh v rozsahu dohody na schválení dohody o vině a trestu, přičemž touto dohodou se rozumí i dohoda o upuštění od potrestání a v případech mladistvého i o podmíněném upuštění od potrestání, včetně výchovných opatření, přicházejí-li v úvahu. Jestliže nedošlo k dohodě o náhradě škody, prokurátor navrhne soudu, aby poškozeného odkázal s nárokem na náhradu škody nebo její části do občanského soudního řízení, případně do jiného řízení.

Prokurátor na obviněného podá žalobu i přesto, že se k vině na skutku, pro který je stíhán, v celém rozsahu doznal, avšak nedošlo k dohodě o trestu. Proto v takovémto případě o trestu musí rozhodovat soud na návrh prokurátora v hlavním líčení. Stejným způsobem postupuje prokurátor v případech, kdy se obviněný přizná jen k některému z trestných činů, pro které je stíhán.

V případech, kdy nedojde k dohodě o ochranném opatření, prokurátor postupuje podle ust. § 236 odst. 1 TrP, kdy na obviněného nepodá obžalobu, ale vyhotoví samostatný návrh na uložení ochranného opatření dle ustanovení § 235 písm. f) TrP.

Dohoda o vině a trestu musí předepsané náležitosti, kterými jsou:

- označení účastníků dohody, datum, místo a čas sepsání dohody
- popis skutku s uvedením místa, času, případně jiných okolností, za kterých k němu došlo tak, aby nemohl být skutek zaměněn s jiným skutkem, právní kvalifikaci trestného činu, kterou byl skutek spáchaný a to i s uvedením příslušného ustanovení podle trestního zákona
- druh, délka a způsob výkonu trestu
- rozsah a způsob náhrady škody, pokud byla způsobena
- ochranné opatření, jestliže přichází v úvahu.

Dohoda o přiznání viny a přijetí trestu musí mít svoji písemnou formu a na důkaz souhlasu musí být podepsána prokurátorem, obviněným a obhájcem. Jestliže v tomto

---

²¹ Kolektív autorou, *Trestný poriadok s rozsáhlým komentárom a judikaturou*, 3. doplnené vydanie, Nová Práca, spol. s.r.o., Bratislava 2009, 504 s.

řízení poškozený úspěšně uplatnil nárok na škodu a zúčastnil se řízení o dohodě o doznání viny a přijetí trestu, rovněž dohodu podepíše.

V § 233 TrP je upraven postup prokurátora poté, co došlo k dohodě o vině a trestu mezi všemi subjekty řízení. Na základě dohody prokurátor podá návrh soudu na schválení dohody. Soudu předkládá návrh společně se spisovým materiálem, včetně příloh a se seznamem věcných důkazů.

Smysl institutu řízení o dohodě o přiznání viny a přijetí trestu přímo vyplývá ze základních požadavků rekodifikace trestního práva procesního, zejména z požadavků na zjednodušení a zefektivnění trestního řízení a z požadavku na zkrácení doby trvání řízení.

7 Analýza postup OČTŘ při konkrétním případě

7.1 Podmínky pro rozbor případu

V této části práce se budu zabývat postupem orgánu činného v trestním řízení a to na základě vlastní zkušenosti a praxe. Tento postup budu demonstrovat na konkrétním případě, který se stal v nedávné době. Ve věci jde o dopravní nehodu, kde proti obviněnému bylo zahájeno trestní stíhání a to nejen pro trestný čin nedbalostního charakteru, ale i pro úmyslné trestné činy. Protože jde o skutečný případ, který byl i medializován ve sdělovacích prostředcích, vyžádal jsem pro jeho prezentaci souhlas od vedení PČR při Územním odboru Služby kriminální police a vyšetřování v příslušném okrese. Případ je veden v systému ETŘ tj. v evidenci trestního řízení a není volně dostupný.

Případ bude prezentován za těchto podmínek:

- ❖ všechna jména jsou pozměněna
- ❖ údaje o místě a čase jsou smyšlena
- ❖ případ byl již uzavřen a rozhodnutí ve věci nabylo právní moci.

Výše uvedené podmínky k prezentaci konkrétního případu vychází ze zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změn dalších zákonů.

7.2 Případ z praxe

Dne 17. 2. 2009 ve 22.15 hodin vyjíždí policejní komisař Služby kriminální policie a vyšetřování PČR Luníkov k místu dopravní nehody, kde došlo ke střetu chodce s osobním vozidlem, přičemž chodec utrpěl závažné poranění pravé dolní končetiny. Místo dopravní nehody se nachází na silnici II. třídy č. 999 v km 14,765 na pravé straně ve směru na obec Šmikousy. Na místo DN je policejní komisař vyslán operačním důstojníkem okresu a to na podkladě žádosti Skupiny dopravním nehod PČR Luníkov s odůvodněním, že věc dle věcné příslušnosti spadá do vyšetřování. Po příjezdu na místo DN věc přebírá z místa. Je informován policisty dopravní služby o dopravní nehodě s tím, že řidič osobního vozidla Jan Novák se nachází v místě DN a zraněný chodec Jiří Černý byl převezen do nemocnice v Sadílkově, se závažným poraněním pravého bérce, kdy dle vyjádření lékaře záchranné zdravotnické služby jde o poranění, které si pravděpodobně vyžádá amputaci pravé dolní končetiny pod kolenem s tím, že u poškozeného Černého byl nařízen a zajištěn odběr biologického materiálu (krve) ke zkoušce na alkohol. Dechová zkouška na alkohol u něho nemohla být provedena na místě nehody vzhledem k jeho poranění. Dále zjišťuje, že u řidiče Nováka již byla provedena dechová zkouška na alkohol přístrojem Drager s pozitivním výsledkem 1,14 g/kg alkoholu v dechu. Opětovná zkouška po deseti minutách ukázala u podezřelého hodnotu 1,26 g/kg alkoholu v dechu. Po druhé dechové zkoušce policista SDN provedl u podezřelého ještě zkoušku na přítomnost omamných látek testerem Drugwipe s negativním výsledkem. Vzhledem k pozitivnímu výsledku dechové zkoušky policista nařídil vyšetření a odběr biologického materiálu (krve nebo moči) v nemocničním zařízení, o čemž podezřelého náležitě poučil. Podezřelý řidič Novák tento úkon bezdůvodně odmítl. Lustrací osoby podezřelého Nováka v centrální evidenci řidičů bylo zjištěno, že není držitelem řidičského oprávnění. Mezitím je dalšími policisty prováděno šetření v místě nehody, zejména za účelem zjištění případných svědků. Je propátráváno blízké, ale i vzdálené okolí. Kolem 23.00 hodin je jednou z hlídek nalezeno tělo mladé ženy bez známek života v pravém silničním příkopu cca 2 km před výše popisovanou nehodou. Přivolaný lékař záchranné zdravotnické služby konstatuje smrt. Kolem ženy jsou rozházené osobní věci a písemnosti. Prvotním ohledáním místa je v blízkosti těla zemřelé nalezena část lišty krytu chladiče, která koresponduje s chybějící částí na vozidle podezřelého Nováka. Z tohoto je patrné, že oba případy spolu pravděpodobně

souvisejí. Policisté SDN provedli společně s kriminalistickým technikem ohledání obou míst dopravní nehody a jejich zaměření. Zajistili stopy věcné, kdy šlo o osobní věci poškozených, a stopy chemické, což byly úlomky plastů z vozidla. Pořídili fotodokumentaci a nákres obou míst. U zemřelé ženy byl nalezen doklad totožnosti na jméno Jana Malá. Fotografie na dokladu odpovídala poškozené. Poškozená byla z místa DN převezena pohřební službou do Ústavu soudního lékařství k provedení soudní pitvy, kterou nařídil policejní komisař opatřením ve smyslu § 115 odst. 1 TrŘ a zároveň podle § 105 odst. 1 TrŘ přibral soudní znalce z oboru zdravotnictví odvětví soudního lékařství k podání znaleckého posudku. Vzhledem k závažnosti případu a zjištěným skutečnostem byl Jan Novák v 00.30 hodin dne 18. 2. 2009 po předchozím souhlasu státního zástupce zadržen jako podezřelý ve smyslu § 76 odst. 1 TrŘ a z místa události byl eskortován na policejní služebnu.

Na policejní služebně byl sepsán protokol o zadržení osoby podezřelého, kdy obsahem protokolu je datum a čas zadržení, osobní údaje zadrženého, okolnosti a důvody zadržení. V důvodech zadržení je uveden výčet trestných činů, kterých se měl podezřelý dopustit včetně toho, že s ohledem na jeho trestnou činnost přicházejí v úvahu vazební důvody ve smyslu § 67 písm. b, c) TrŘ. V okolnostech je stručný popis zadržení podezřelého. Byl poučen podle ust. § 76 odst. 6 TrŘ. Dále u něho byla provedena osobní prohlídka podle § 82 odst. 3, odst. 4 TrŘ, kdy u něho nalezené věci mu byly odebrány a zapsány do protokolu o zadržení. Vzhledem k době, kdy byl zadržen, byl bez výsledku podezřelého umístěn do policejní cely. Ještě před tím byl poučen o právech a povinnostech podezřelého při umístění do policejní cely, včetně o nároku na stravu.

V té době policejní komisař zahajuje úkony trestního řízení podle § 158 odst. 3 TrŘ, které odůvodňuje skutečnostmi zjištěnými na místě dopravní nehody, zejména ohledáním místa činu, zajištěnými stopami a vlastním šetřením události, kdy nejvyšší stupeň pravděpodobnosti nasvědčuje tomu, že podezřelý Novák se svým jednáním naplnil skutkovou podstatu několika trestných činů a to trestného činu Ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, odst. 2 TrZ, Ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 odst. 1, odst. 2, písm. c) TrZ, Neposkytnutí pomoci podle § 208 TrZ a Řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d TrZ. O zahájení úkonů trestního řízení sepsal záznam, ve kterém jsou také uvedeny osobní údaje poškozených. Následně zpracoval písemně opatření o nařízené soudní pitvě a přibrání

dvou soudních znalců k jejímu provedení a o přibrání dalšího soudního znalce z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie k podání znaleckého posudku za účelem, zda se v krvi zemřelé nenachází alkohol či jiné extraktivní toxické látky. V opatření na soudní pitvu byly znalcům položeny takové otázky, které odpoví na:

- charakter zranění poškozené,
- na mechanismus vzniku jednotlivých zranění,
- zda zjištěná zranění vznikla následkem dopravní nehody,
- zda zjištěná poranění, eventuálně která z nich, jsou v přímé bezprostřední souvislosti s příčinou úmrtí,
- co bylo bezprostřední příčinou úmrtí,
- zda bylo při pitvě zjištěno onemocnění, které by mělo vliv na příčinu úmrtí.

Zpracované opatření společně s poučením znalce, s ohledáním těla zemřelého a fotodokumentací se odešle všem znalcům, aby uvedené písemnosti měli ještě před započítím soudní pitvy. Uvedené opatření na soudní pitvu se zasílá Okresnímu státnímu zastupitelství tak jako záznam o zahájení úkonů v trestním řízení a protokol o zadržení podezřelého.

Policisté ze Skupiny dopravních nehod do ranních hodin zpracovali Protokol o nehodě v silničním provozu. V tomto protokolu jsou uvedeny všechny skutečnosti z místa dopravní nehody, tedy datum, čas, místo DN, všechny osoby událostí dotčené, svědci, údaje o vozidle včetně technických parametrů a údaje o jeho poškození. Dále je zde vylíčena celá událost, data a čas oznámení události, ohledání dopravní nehody včetně jejího zaměření, zajištění stop a uvedení povětrnostních podmínek, za kterých bylo ohledání prováděno. V závěru tohoto protokolu jsou popsána veškerá učiněná opatření, jako je provedení dechové zkoušky, fotodokumentace, lustrace osob a vozidla, asistence zdravotní záchranné služby, hasičského záchranného sboru, pohřební služby, šetření k pachateli DN, je zde zaznamenána přítomnost a převzetí případu z místa policejním komisařem SKPV. Takto zpracovaný protokol o nehodě v silničním provozu s fotodokumentací a plánkem místa DN je ráno dne 18. 2. 2009 předán policejnímu komisaři SPKV.

Ráno je ze strany pověřených policistů provedeno vyrozumění matky Jany Malé o úmrtí její dcery v souvislosti s dopravní nehodou. Rovněž je vyrozuměna rodina zraněného Černého.

Policisté začínají s výslechy dvou svědků, kteří jsou vyslechnuti na Úřední záznam o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 5 TrŘ. Jedná se o dvě ženy, které byly bezprostředně na místě druhé nehody, kde byl zadržený podezřelý Novák. Obě ženy pracují v hypermarketu, který je nedaleko místa DN. Obě shodně uvádějí, že vyšly před prodejnu, kde měly vylepit reklamní letáky. Poté co vyšly ven, slyšely nějaké auto, jako by dostalo smyk na vozovce. První svědkyně dále uvádí, že:

„otočila jsem se podle zvuku, ale žádné auto nebo světla jsem neviděla. Pak jsem zaslechla nějaký divný zvuk a hned poté tlumenou ránu. Po chvíli jsem zahlédla v prostoru dvou stromů u silnice blikat směrovku na vozidle. S kolegyní jsem hned běžela přes parkoviště k blikajícímu vozidlu. Viděla jsem, že u dveří spolujezdce sedí muž, kterého znám jen podle jména. Byl to Jiří, který v minulosti chvíli pracoval u nás na prodejně. Znáám i jeho přítelkyni Janu. Oba bydleli u nás v obci Vranov a byli do včerejšího večera mými sousedy. Nájemce je vystěhoval, protože neplatili nájem. Na místě nehody byla tma. Musela jsem si svítit mobilem. Jiří hrozně nařikal. Viděla jsem, že má utrženou nohu nad kotníkem. Mezi tím kolegyně volala záchranku. Co se týče řidiče vozidla, tak ten když nás viděl, jak k němu běžíme, začal na nás volat, abychom zavolaly záchranku a šly mu pomoci. Když jsme přišly ke zraněnému, tak on se od něho zvedl a začal nařikat, že si půjde sednout, že nemá řidičák. Po nějaké době přijela záchranka. Ještě před tím přijela městská i státní policie. Policisté poskytli Jiřímu první pomoc. Když Jiřího nakládali do sanity, tak pořád volal mladá, mladá. Tak říkal své přítelkyni Janě.“

Druhá svědkyně vypověděla shodně jako její kolegyně. Rovněž ve zraněném poznala jejich bývalého zaměstnance Jiřího. K osobě podezřelého uvedla:

„Co se týče řidiče, toho jsem nikdy neviděla. Podle mne byl asi v šoku. Pořád opakoval, ať ho zavřou, že stejně půjde sedět. Dále všem říkal, že nemá řidičák a ani jiné doklady. Nijak nám s ošetřením zraněného nepomáhal. Až když se uklidnil a kolegyně ho okřikla, ať taky pomáhá, tak poškozeného také začal ošetřovat.“

Po provedení obou výsledků svědků bylo započato s výsledkem podezřelého Nováka. Výslech byl proveden na Protokol o výslechu osoby podezřelé ve smyslu § 76 odst. 3 TrŘ. Před započítím samotného výslechu byl poučen o svých právech a povinnostech. Po poučení uvedl:

„Jsem srozuměn s tím, že mám právo zvolit si obhájce. Tohoto práva nevyužívám a obhájce si nevolím. Využívám svého práva a k věci nebudu vypovídat.“

Těmito slovy ukončil svůj výslech. Následně byl policejním komisařem vyzván k vydání věci ve smyslu § 78 TrŘ, kdy předmětnou věcí k vydání bylo jeho osobní vozidlo s klíčky. Byl poučen podle § 78 odst. 1 TrŘ o povinnosti věc na výzvu vydat a po upozornění na možnost odnětí věci, jakož i na možnost uložení pořádkové pokuty (§ 66 TrŘ). Po tomto poučení podezřelý dobrovolně vydal svoje vozidlo i s klíčky pro potřeby trestního řízení. Převzal kopii sepsaného protokolu.

Poté policejní komisař zahájil usnesením podle § 160 odst. 1 TrŘ trestní stíhání obv. Jana Nováka, neboť dosavadním šetřením dospěl k závěru, že obviněný se dopustil všech trestných činů uvedených v záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, kdy ve výrokové části usnesení uvedl, že obviněný:

„dne 17. 2. 2009 v přesně nezjištěné době, kolem 22.00 hodin, po předchozím požití alkoholu, řídil své osobní vozidlo tovární zn. XX rz XXYY přesto, že není držitelem řidičského oprávnění, po silnici II. třídy č. 999 v km 14,765 ve směru od obce Vranov na obec Šmikousy, okr. Luníkov, přičemž nepřizpůsobil styl jízdy stavu a povaze mokré vozovky a svým schopnostem a na rovném úseku komunikace přehlédl dva chodce, kteří šli pravděpodobně u pravého okraje komunikace v dosud nezjištěném směru, do kterých čelně narazil, přičemž chodkyně poškozená Jana Malá po střetu na místě zemřela. Druhý chodec Jiří Černý po střetu zůstal zaklíněn na přední části vozidla v místech čelního okna, kdy řidič s ním ještě pokračoval v jízdě cca 2 km na okraj obce Šmikousy, kde opět nezvládl řízení a s vozidlem sjel do pravého silničního příkopu, kde narazil do stromu. Řidič Novák po střetu s oběma chodci nezastavil a pokračoval v jízdě, aniž by jim poskytl pomoc. Poškozený Černý dle prvotních informací utrpěl těžké poranění dolních končetin s pravděpodobnou nutností amputace levé dolní končetiny. Provedenou dechovou zkouškou na alkohol přístrojem Drager, byla v dechu řidiče zjištěna hodnota 1,26 promile. Odběr biologického materiálu (krev nebo moč), bez odůvodnění odmítl.“

Dále výroková část usnesení ještě obsahuje výčet ustanovení podle zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ze kterých vyplývá porušení důležité povinnosti řidiče motorového vozidla, uložené mu podle tohoto zákona. V odůvodnění usnesení o zahájení trestního stíhání jsou popsány okolnosti případu, popis dosud provedených úkonů policejním orgánem a výčet důkazů opravňujících zahájit trestní stíhání konkrétní osoby. Dále usnesení obsahuje poučení obviněného o opravném prostředku. Vyhotovením a doručením usnesení obviněnému bylo zahájeno trestní stíhání.

Vyhotovené usnesení bylo předáno podezřelému Novákovi dne 18. 2. 2009 v 12.20 hodin oproti podpisu. Následně byl s obviněným proveden jeho výslech. Obviněný Novák po poučení uvádí:

„Po shora uvedeném poučení výslovně prohlašuji, že práva a povinnosti mi byly opětovně dodatečně vysvětleny. Poučení jsem porozuměl v celém rozsahu a nežádám dalšího objasnění. Dnešního dne jsem v 12.20 hodin převzal usnesení o zahájení trestního stíhání mé osoby. K tomuto uvádím, že usnesení o zahájení trestního stíhání je pravdivé. Vzdávám se lhůty pro podání stížnosti proti usnesení. Obhájce si v současné době nevolím, a pokud tak učiním, dám to policii na vědomí. Využívám svého práva a k věci v současné době nebudu dále vypovídat.“

Přestože obviněný k věci nevyprávěl, dal souhlas s případným postupem v jeho věci podle ust. §§ 307 a 309 TrŘ. Poté byl protokol ukončen a po jeho přečtení byl jako správný podepsán obviněným, přítomným policistou a policejním komisařem, který výslech vedl. Následně byl obviněný umístěn zpět do policejní cely.

Vzhledem k okolnostem případu a k osobě pachatele, byl státnímu zástupci OSZ předložen podnět k návrhu na vzetí do vazby ve smyslu § 67 písm. b), c) TrŘ společně se spisovým materiálem. Státní zástupce podnět policie akceptoval a podal Okresnímu soudu návrh na vzetí obviněného do vazby ve smyslu § 67 písm. c) TrŘ mimo jiné s odůvodněním, že na obviněného podal před 14 dny Okresnímu soudu návrh na potrestání pro trestný čin Řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d TrZ, přičemž ve věci nebylo dosud rozhodnuto. Tedy státní zástupce pojal důvodné podezření z toho, že obviněný, který se dopouští opakovaně trestné činnosti stejného charakteru, bude i v budoucnu, pokud mu v tom nebude zabráněno, nadále pokračovat v trestné činnosti.

Poté, co státní zástupce podal návrh na vzetí obviněného do vazby, byl obviněný policií eskortován k Okresnímu soudu k rozhodnutí o vazbě. Obviněný byl soudcem poučen o svých právech. Dále byl seznámen s návrhem na vzetí do vazby a na to prohlásil:

„Využívám svého práva a k návrhu státního zástupce na vzetí do vazby nebudu vypovídat. Stejně tak nebudu vypovídat k věci, tedy k trestným činům, pro které jsem stíhán.“

Po výpovědi obviněného soudce vyhlásil usnesení o vzetí obviněného do vazby z důvodů uvedených v § 67 písm. c) TrŘ s vyznačením doby počátku vazby. Obviněnému byly sděleny podstatné důvody o jeho vzetí do vazby a dáno poučení o opravném prostředku. Obviněný Novák uvedl, že se vzdává práva na podání stížnosti. Dále uvedl, že nežádá, aby kromě rodičů a zaměstnavatele byl někdo další vyrozuměn o jeho vzetí do vazby. Ani poté si obhájce ne zvolil. Ještě před skončením výslechu soudce obviněnému ustanovil obhájce a toto ustanovení obviněnému předal v písemné formě oproti podpisu. Poté byl výslech s obviněným ukončen. Soudce vydal příkaz k přijetí obviněného do vazební věznice a obviněný byl eskortován do vazby, kam byl předán 18. 2. v 17.10 hodin. Ustanovení obhájce obviněnému bylo rovněž doručeno i policii.

Třetí den po události byla provedena soudní pitva zemřelé Jany Malé. Policejní komisař po provedení pitvy požádal o písemné vyjádření soudních znalců s dotazem, zda jsou již všechny úkony znalci provedeny, zda je jim známa příčina úmrtí a zda již nic nebrání tomu, aby mohl být státním zástupcem udělen souhlas s pohřbením zemřelé. Po obdržení vyjádření soudních znalců byla podána státnímu zástupci žádost o udělení souhlasu s pohřbením. Státní zástupce vydal souhlas s pohřbením zemřelé a to jak žehem, tak do země.

O možnosti pohřbení byla vyrozuměna rodina poškozené. S policií jednal bratr zemřelé. Byl vyslechnut na Úřední záznam o podaném vysvětlení dle § 158 odst. 5 TrŘ. K celé události uvedl, že sestra žila se svým přítelem Černým v podnájmu v obci Vranov. Rovněž věděl, že ten den, co došlo k nehodě, jim byl ukončen nájem a oni měli jít večer spát ke svému známému do obce Šmikousy. Další skutečnosti mu nebyly známy. Uvedl, že matka je celou událostí silně otřesena a že ve věci bude za rodinu jednat on. Následně byl poučen jako poškozený podle zákona č. 209/1997 Sb.,

o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti a o změně a doplnění některých zákonů ve znění zákona č. 265/2001 Sb., kdy podstatou tohoto poučení je možná finanční pomoc obětem trestné činnosti ze strany státu. Dále byl poučen jako poškozený v trestním řízení ve smyslu § 43 TrŘ a následujících ustanovení. K tomuto poučení uvedl, že se k trestnímu řízení s náhradou škody připojuje a k nárokům náhrady se vyjádří později prostřednictvím svého advokáta, kterého následně osloví.

Na domluvený termín se na SKPV PČR Luníkov dostavil ustanovený obhájce obviněného Nováka, kterému již před tím bylo doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání obviněného. Požádal o nahlédnutí do spisového materiálu. Tomuto úkonu nic nebránilo, a proto byl spisový materiál ve smyslu ust. § 65 TrŘ obhájci předložen k nahlédnutí. Policejní komisař seznámil obhájce s dalším postupem a zároveň jej uvědomil o termínu výslechu svědka poškozeného Jiřího Černého.

Výslech svědka se konal v nemocnici za účasti obhájce obviněného a dalšího přítomného policisty. Policejní komisař se rozhodl pro výslech svědka ve smyslu § 164 odst. 1 TrŘ s odkazem na § 158 odst. 8 TrŘ, neboť vzhledem k závažnému poranění poškozeného byl předpoklad, že se nebude moci dostavit k Okresnímu soudu k projednání věci. Svědek Černý byl před započítím výslechu poučen o svých právech a povinnostech a o případných následcích v důsledku své výpovědi. Uvedl, že se svou přítelkyní žil v podnájmu v obci Vranov, odkud dostali v den nehody výpověď. O zrušení nájmu věděli, a tak už byli předem domluveni se známým, že u něho přespí. Známý byl z obce Šmikousy. Kolem 19.00 hodin opustili nájemní byt a šli v obci na zastávku autobusu. Asi po hodině čekání na autobus se rozhodli, že půjdou pěšky. Měli sebou osobní věci a ošacení v taškách. Uvedl, co měli oba na sobě. K cestě do obce Šmikousy dále sdělil:

„Ze zastávky autobusu jsme šli po pravé straně po chodníku ve směru na obec Šmikousy. Pak chodník skončil a my jsme šli po pravé straně silnice ve stejném směru. Já šel první a za mnou šla přítelkyně. Naposledy co si pamatuji, že jsme šli kolem prodejny s obkladačkami. To bylo ještě v obci. Na nic jiného si nepamatuji. Probral jsem se až v nemocnici po operaci. Včera jsem se dozvěděl, že je moje přítelkyně po smrti. Na dotaz uvádím, že jsem ten den nepil já a ani moje přítelkyně žádný alkohol.“

Dále uvedl, že žádá vyrozumění své sestry o tom, že je v nemocnici. Byl poučen jako poškozený v trestním řízení ve smyslu § 43 TrŘ a k trestnímu řízení

s náhradou škody se připojil. Uvedl, že bude požadovat bolestné. Sdělil, že je pojištěncem zdravotní pojišťovny VZP ČR. Přítomný obhájce neměl na svědka otázek. Poškozenému Černému byly předány jeho věci, které byly nalezeny na místě dopravní nehody. Dále byl od něho vyžádán písemný souhlas k poskytnutí lékařské zprávy na charakter zranění, které utrpěl v souvislosti s dopravní nehodou.

Začátkem měsíce března 2009 měl policejní komisař k dispozici lékařskou zprávu na poškozeného Černého. Dle lékařské zprávy jmenovaný utrpěl v důsledku nehody poranění spočívající v otevřené zlomenině obou kostí dolního konce levého bérce s výrazným poraněním měkkých tkání. Šlo téměř o amputaci bérce. Prodělal několik operací, kdy mu byla zlomenina fixována pomocí nitrodřeňových hřebů. Předpokládaná doba léčení je více jak půl roku. Dále lékař konstatoval, že se jedná se o velmi těžké poranění.

V průběhu vyšetřování policejní komisař přibral opatření podle § 105 odst. 1 TrŘ soudního znalce z oboru doprava, odvětví doprava silniční a městská, k podání znaleckého posudku. Policejní komisař soudnímu znalci uložil provést kompletní analýzu nehodového děje a dále mu položil následující otázky:

- určit místo střetu a vzájemnou polohu všech účastníků v době DN a jejich pohyb do konečných poloh,
- stanovit rychlost vozidla obviněného v době střetu,
- posoudit možnost zabránění střetu jednotlivými účastníky,
- na jakou vzdálenost mohl obviněný spatřit chodce jdoucího mu po pravé straně ve směru jeho jízdy a to:
  - a) při jízdě na tlumené osvětlení,
  - b) při jízdě na dálková světla, s přihlédnutím k době jeho jízdy a povětrnostním podmínkám,
- provést technickou prohlídku osobního vozidla obviněného a v případě, že by byla zjištěna technická závada, v čem spočívala a zda nesla podíl na dopravní nehodě, zda zjištěná technická závada byla na vozidle ještě před událostí, či vznikla až v důsledku střetu,
- vyčíslit současnou hodnotu osobního vozidla po dopravní nehodě,

- případně další okolnosti, které vyplynou ze znaleckého zkoumání a mohly by mít vliv na posouzení celé věci.

Přibližně měsíc po události byl doručen vyšetřujícímu znalecký posudek o nařízené soudní pitvě poškozené Malé. Soudní znalci ve svém posudku uvedli zjištěná poranění s tím, že tato vznikla v důsledku působení násilí velké intenzity na hlavu, hrudník, břicho, pánev a levou dolní končetinu, což se dá dost dobře vysvětlit předmětnou dopravní nehodu. Dále konstatují, že smrt poškozené je v přímé souvislosti se zraněními, která utrpěla při dopravní nehodě dne 17. 2. 2009, přičemž bezprostřední příčinou smrti bylo rozmoždění mozku při otevřené tříštivé zlomenině klenby a spodiny lebeční. Toxikologickým vyšetřením krve zemřelé odebrané při pitvě nebyla zjištěna přítomnost alkoholu či jiných těkavých toxických látek.

V době, kdy policejní komisař čekal na vyhotovení znaleckého posudku z oboru dopravy, vyžádal na obviněného zprávu o pověsti z místa bydliště, pracovní hodnocení od zaměstnavatele a o hodnocení obviněného z výkonu vazby. Dále požádal příslušný Odbor dopravy při Městském úřadě o výpis z evidence karty řidiče, kde je uvedeno, odkdy je vlastníkem řidičského oprávnění a pro jaké skupiny a to přesto, že již předtím bylo známo, že obviněný není držitelem řidičského oprávnění. Nedílnou součástí vyšetřovacího spisu je opis rejstříku trestů obviněného, který byl také vyžádán. Veškerá obdržená hodnocení a pověsti na obviněného byla kladná. V rejstříku trestů již měl uveden záznam, kdy bylo Okresním soudem vydáno rozhodnutí, trestní příkaz za řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d TrZ, kterým byl odsouzen k obecně prospěšným pracím v počtu 200 hodin a k zákazu činnosti na dobu dvou let, spočívající v zákazu řízení motorových vozidel.

V průběhu vyšetřování udělil bratr zemřelé Jany Malé plnou moc advokátovi k zastupování ve věci náhrady škody v trestním řízení. Zmíněný advokát se dostavil na SKPV a požádal o nahlédnutí do spisového materiálu, což mu bylo umožněno, tak jako obhájci obviněného.

Je nutné pamatovat na tu skutečnost, že při dopravní nehodě došlo ke zranění a usmrcení osoby, a tudíž dalším poškozeným je právnická osoba v podobě příslušné zdravotní pojišťovny poškozeného. Proto byla odeslána zpráva o události s poučením poškozeného v trestním řízení zdravotní pojišťovně VZP ČR, neboť oba poškození byli jejími pojištěnci. V takovýchto případech mají zdravotní pojišťovny nárok na

náhradu škody, která spočívá ve vynaložených prostředcích na ošetření a léčbu zraněných.

Z obdrženého znaleckého posudku z oboru dopravy vyplynulo, že obviněný Novák při první nehodě, kdy došlo ke střetu s chodci, do těchto nárazel brzděným vozidlem zezadu rychlostí 65,5 - 72,5 km/h. Kdy, kde a z jaké rychlosti začalo vozidlo brzdit, nebylo pro nedostatek stop možno určit. Koridor pohybu chodců zasahoval 2 m od okraje vozovky. Poškozená Malá po tomto střetu byla odhozena do konečné polohy vpravo mimo komunikaci. Poškozený Černý zůstal zaklíněn v čelním skle vozidla, kdy s ním obviněný pravděpodobně pokračoval plynule dále až do místa druhé nehody. Zde se vozidlo obviněného po vyjetí mimo vozovku vpravo pohybovalo rychlostí 20-60 km/h, přičemž spodní rychlost je nárazová rychlost do stromu. Chodci mohli střetu zabránit tím, že by šli za sebou a po správné straně, tedy po levé straně ve směru jízdy obviněného. Obviněný mohl střetu zabránit a to za předpokladu včasné reakce, pokud by se s vozidlem v době počátku své reakce při jízdě na tlumená světla pohyboval rychlostí 32,5 – 49,5 km/h a při jízdě na dálková světla 54 – 75 km/h. Potom by byl schopen zastavit před místem střetu. Znalec na základě uvedených rychlostí při jednotlivých typech osvětlení konstatoval, že při jízdě na tlumené osvětlení mohl jednoznačně chodce spatřit na vzdálenost 36 m, teoreticky na vzdálenost 43,5 m. Při jízdě na dálkové osvětlení jednoznačně na vzdálenost 69 m a teoreticky na vzdálenost 90 m. Provedenou prohlídkou vozidla byla zjištěna závada na brzdovém potrubí, což mělo vliv na neúčinnost provozních brzd. Z provedených výpočtů vyplývá, že při střetu s chodci vozidlo brzdilo. Při druhé nehodě již nebylo v důsledku vzniklé technické závady na brzdovém systému. Hodnota vozidla byla stanovena na částku 5.000,-Kč.

Po obdržení znaleckého posudku policejní orgán dospěl k závěru, že ve spisovém materiálu je obsaženo vše tak, aby ve věci mohl podat návrh státnímu zástupci na podání obžaloby. Tedy měl vyšetřování za skončené, a proto vyrozuměl obviněného a jeho obhájce o možnosti prostudovat spis. Zároveň je vyrozuměl o datu, čase a místě, kde bude úkon proveden. V tomto případě se prostudování trestního spisu konalo ve vazební věznici. Součástí tohoto vyrozumění je i poučení ve smyslu § 166 odst. 2 TrŘ, že „*Nevyužije-li obviněný nebo jeho obhájce možnosti prostudovat spis, ačkoliv na ni byli řádně upozorněni, učiní o tom policejní orgán záznam do spisu*

*a postupuje dále, jako by k tomuto úkonu došlo.*²² Před samotným prostudováním spisového materiálu obviněný a jeho obhájce požádali o pokračování výslechu obviněného. Obviněný Novák byl opětovně poučen o svých právech a povinnostech vzhledem k svému procesnímu postavení. Do výslechu uvedl, že v den dopravní nehody řídil své osobní motorové vozidlo i přesto, že není držitelem řidičského oprávnění. Před jízdou doma vypil asi 2 desetistupňová piva a poté se jel projet se svým vozidlem. Dále uvádí:

„Projel jsem obcí Vranov a pokračoval dál. Na rovince jsem na poslední chvíli těsně před vozidlem zaregistroval osobu. Střetu jsem již nezabránil. Snažil jsem se brzdit. Po střetu mně zůstala osoba zaklíněna v čelním skle. Viděl jsem pouze jednu osobu. Poté jsem se snažil zastavit, ale nefungovaly mi brzdy. Chtěl jsem použít ruční brzdu, ale měl jsem strach, aby po zabrzdění ruční brzdou osoba nespadla na silnici a já ji nepřejel. Pokusil jsem se zastavit až na horizontě u hypermarketu, kde jsem zůstal stát v poloze, v jaké bylo vozidlo nalezeno policií. To, že mělo dojít ke střetu ještě s jednou osobou, jsem se dozvěděl až od policistů.“

Při výslechu ještě vyjádřil lítost nad celou událostí. Sdělil pojišťovnu, kde měl v době nehody vozidlo pojištěno povinným ručením. Po sdělení těchto skutečností uvedl, že dále už nebude k věci vypovídat. Obhájce na dotaz vyšetřujícího konstatoval, že na obviněného nemá žádné otázky. Tím byl výslech obviněného ukončen. Následně byl celý trestní spis obviněnému a jeho obhájci předložen k prostudování. Spisový materiál k prostudování čítal 155 stran. Prostudování trvalo 30 minut. Poté obviněný a jeho obhájce prohlásili, že jim byla poskytnuta přiměřená doba k prostudování spisu. Obviněný a ani jeho obhájce neměli žádné návrhy na doplnění vyšetřování. Obviněný pouze uvedl, že ho celá věc mrzí. Poté byl úkon ukončen a podepsán všemi zúčastněnými.

Policejní komisař po prostudování spisu obviněným a jeho obhájcem, které bylo posledním úkonem ve vyšetřování ve smyslu § 166 odst. 3 TrŘ, vyhotovil písemný návrh na podání obžaloby na obviněného Jana Nováka a společně s tímto návrhem zaslal originál spisového materiálu státnímu zástupci. Státní zástupce akceptoval návrh policejního komisaře a na obviněného podal obžalobu k Okresnímu

---

²² §166 odst. 2 TrŘ

soudu pro všechny trestné činy, které byly obsahem usnesení o zahájení trestního stíhání.

Obviněný Novák byl Okresním soudem odsouzen k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 5 roků nepodmíněně. Dále k trestu zákazu činnosti v řízení motorových vozidel všeho druhu v trvání 8 roků. Proti rozsudku OS se obžalovaný Novák odvolal. Napadený rozsudek OS byl Krajským soudem zrušen a bylo ve věci znovu rozhodnuto. Rozsudkem KS byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 2 let a 6 měsíců. Rovněž mu byl uložen trest zákazu řízení motorových vozidel na dobu 5 let.

7.3 Aplikace právních norem ve vztahu k obviněnému

Z výše uvedeného případu zdůrazňuji a uvádím úkony provedené policejním komisařem ve vztahu k osobě Nováka:

- zadržení osoby podezřelé - §76 odst. 1 TrŘ, z důvodů § 67 písm. b), c) TrŘ – policejní orgán využil svého práva daného mu trestním řádem, v tomto případě byl vyžádán předchozí souhlas státního zástupce,
- poučení zadrženého § 76 odst. 6 TrŘ – provedeno bezprostředně po zadržení, čímž byla splněna ze strany OČTŘ povinnost vůči podezřelému,
- dechová zkouška na alkohol a orientační zkouška na přítomnost drog - na základě ust. §5 odst. 1, písm. f, g) zákona č. 361/2000 Sb., - po poučení o následcích odmítnutí dechové zkoušky, se této dobrovolně podrobil,
- lékařské vyšetření při ovlivnění alkoholem + odběr biologického materiálu - po poučení o následcích odmítnutí lékařského vyšetření přesto odmítl včetně odběru biologického materiálu,
- umístění do PC – § 28 písm. b) z. č. 273/2008 Sb. - osoba byla poučena ve smyslu § 33 odst. 5 o právech a povinnostech osob umístěných v cele, Novák poučení porozuměl a podepsal,
- výslech podezřelého - § 76 odst. 3 TrŘ - před započítím výslechu byl podezřelý Novák řádně poučen zejména o možnosti zvolit si obhájce ve smyslu § 76 odst. 6 TrŘ, obhájce si nezvolil, využil svého práva a k věci nevyprávěl,
- výzva k vydání věci - § 78 odst. 1 TrŘ – podezřelý byl vyzván k vydání věci (osobní automobil), po poučení o následcích, nevyhoví-li výzvě (odnětí věci, pořádková pokuta), věc vydal oproti kopii protokolu o vydání věci,

- sdělení obvinění - § 160 odst. 1 TrŘ - usnesení předáno osobně oproti potvrzení o převzetí s poučením o opravném prostředku dle § 160 odst. 7 TrŘ,
- výslech obviněného, před jeho započítím poučen o svých právech dle § 33 TrŘ, poučen o možnosti zvolit si obhájce a dále upozorněn na případné následky v případě křivého obvinění jiné osoby, obhájce si opět nevolí a využívá svého práva odmítnout výpověď,
- rozhodování o vazbě dle § 68 odst. 1 TrŘ - rozhoduje příslušný soud na návrh státního zástupce, který vycházel z podnětu policejního orgánu, dle § 69 odst. 5 TrŘ, výslech obviněného před soudem ze strany soudce, před započítím byl obviněný poučen o svých právech zakotvených v § 33 odst. 1 TrŘ, § 92 TrŘ – (vyjádřit se k věci, možnost zvolit si obhájce, § 65 odst. 1 TrŘ – nahlížet do spisu, § 93 odst. 1 TrŘ – nahlížet do písemných poznámek, § 95 odst. 2 TrŘ - právo na doplnění či opravu protokolu v souladu s výpovědí, § 157 a) TrŘ – možnost požádat o odstranění průtahů ve vyšetřování), obhájce si nevolil a odmítl vypovídat,
- vyhlášení usnesení o vzetí do vazby - § 68 odst. 1 TrŘ - z důvodů uvedených § 67 písm. c) TrŘ, poučen o opravném prostředku, vzdal se práva na podání stížnosti,
- vyzrozumění o vzetí do vazby - § 70 TrŘ - obviněný požádal o vyzrozumění rodičů a zaměstnavatele,
- ustanovení obhájce – okamžikem vzetí do vazby dány důvody nutné obhajoby dle § 36 odst. 1, písm. a) TrŘ, soudem předáno obviněnému ustanovení obhájce ex offo,
- zastupování obviněného obhájcem - dle § 41 TrŘ - obhájce v průběhu celého trestního řízení poskytoval obviněnému potřebnou právní pomoc a účelně využíval k hájení jeho zájmů prostředků a způsobů obhajoby uvedených v zákoně (nahlížel do spisu, byl přítomen výslechu svědků, byl seznámen s výsledky znaleckého zkoumání)
- vyzrozumění o možnosti prostudovat trestní spis dle § 166 TrŘ - vyzrozumění o naplánovaném úkonu obviněného a jeho obhájce písemnou formou, poučení o postupu OČTŘ v případě absence,
- seznámení se spisovým materiálem podle § 166 odst. 1 TrŘ - před započítím úkonu vyhověno žádosti obviněného o pokračování jeho výslechu, následně

seznámení se spisovým materiálem, obviněný ani obhájce neměli návrhy na doplnění vyšetřování a ani jiné vyjádření, úkon realizován z důvodů stálého trvání vazby ve vazební věznici.

7.4 Dílčí závěr k rozboru konkrétního případu

Na uvedeném případě jsem demonstroval postavení obviněného od doby jeho zadržení policejním orgánem až po nabytí právní moci odsuzujícího rozsudku s důrazem na část trestního řízení vedeného policejním orgánem. Ve stručnosti byl proveden výčet práv a povinností obviněného v průběhu trestního řízení. Tomuto byla plně přiznána jeho práva, z nichž některá využil. Na uvedeném případě jsem doložil, že obviněný je o každém úkonu proti jeho osobě vyrozuměn a poučen o svých právech a případných opravných prostředcích. V případě, kdy není obviněný dle platné legislativy schopen se dostatečně hájit a sám nevyužije svého práva zvolit si obhájce, je mu tento ustanoven ze zákona.

Rozborem konkrétního případu jsem nezjistil pochybení ze strany OČTŘ ve vztahu k obviněnému.

K tomuto pouze doplňuji, že od 1. 1. 2010 je v účinnosti zákon č. 40/2009 Sb., (trestní zákoník), který v plném rozsahu nahradil zákon č. 140/1961 Sb., (trestní zákon). Touto změnou byly zpřísněny trestní sazby u vybraných trestných činů, zejména násilného charakteru. Rovněž byly zavedeny nové skutkové podstaty. Za současné právní legislativy, by bylo jednání obviněného v tomto případě právně kvalifikováno jako přečin Usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, odst. 2 TrZ, Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, odst. 2 TrZ, Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 151 TrZ.

Postavení obviněného nedoznalo změn, neboť jeho práva a povinnosti v průběhu trestního řízení jsou ukotveny v trestním řádu, jakož i v dalších zákonných normách.

Závěr

Svoji bakalářskou práci na téma Osoba obviněného a jeho postavení v trestním řízení jsem pojal jak z pohledu teorie, tak na základě vlastní praxe. V teoretické části jsem vymezil základní pojmy a provedl výčet základních práv a povinností obviněného v trestním řízení. Dále jsem se zaměřil na specifika obviněného mladistvého a jeho práva a povinnosti, která jsou oproti obviněnému dospělému pojata v širším rozsahu. Dále jsem se zabýval možnostmi odklonů v trestním řízení a to zejména ve smyslu § 307 a § 309 TrŘ. V práci jsem provedl srovnání práv obviněných občanů České a Slovenské republiky. V této kapitole konstatuji, že práva obviněného občana SR podle jejich legislativy jsou obdobná právům, jaká má obviněný v ČR dle našeho právního řádu.

V praktické části jsem zúročil své znalosti a dovednosti nabyté svojí dvacetiletou praxí u Policie České republiky. Prezentoval jsem případ z praxe, ve kterém jsem se zaměřil na postavení obviněného v průběhu trestního řízení. V samostatné podkapitole jsem shrnul úkony týkající se obviněného s důrazem na jeho práva a povinnosti. Z provedené analýzy případu jsem nezjistil pochybení ze strany OČTŘ.

Na základě všech skutečností, které jsem uvedl ve své práci, jsem vytvořil následující závěr. Trestní stíhání obviněného je závažným zásahem do práv a svobod občana ČR. Jeho trestní stíhání je možné jen v souladu s LZPS, která je rovněž vázána mezinárodní úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod. Práva a povinnosti obviněného jsou blíže specifikována v normativních aktech nižší síly, zejména v trestním řádu.

Z laického hlediska se může zdát, že práva obviněného jsou nadstandardní a omezují OČTŘ při zjišťování objektivní pravdy. Jsem ale přesvědčen, že ve své práci jsem dostatečně uvedl, že trestní stíhání osoby je závažným zásahem do jejích práv a policejní orgán musí eliminovat případy, kdy dojde ke sdělení obvinění nevinné osobě a OČTŘ nesmí dopustit, aby nevinná osoba byla odsouzena. Tomuto lze předejít přiznáním práv obviněnému v takovém rozsahu, který náš právní řád poskytuje. Konstatuji, že obviněný v trestním řízení má dostatečná práva a prostředky umožňující mu spravedlivý proces.

De lege ferenda: Postavení obviněného v trestním řízení je jasně zakotveno v systému našeho práva a v současné době nevyžaduje rozsáhlých změn. Stávající právní systém je ale možné obohatit o fungující právní praxi aplikovanou v jiných zemích. Ve své práci konkrétně prezentuji postup řízení o dohodě o vině a trestu tak, jak je využíván OČTR na Slovensku. Tento postup by mohl být motivací při tvorbě připravované změny trestního řádu u nás. Domnívám se, že by tímto postupem byla více chráněna základní lidská práva obviněného, zejména s ohledem na zkrácení doby trestního řízení, kdy sekundárním hlediskem by bylo snížení nákladů spojených s trestním řízením a v mnoha případech efektivnější náhrada vzniklých škod poškozeným. Bylo by nutné tento institut ošetřit takovým právním způsobem, aby nedocházelo k jeho zneužití. Tento institut si nelze vykládat jako prostředek k vykoupení se z viny, ale jako snahu všech dotčených stran o rychlé, efektivní, ale přitom spravedlivé vyřešení věci.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje:

1. HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. Praha C. H. Beck 2009.
2. JELÍNEK, J. a kolektiv. *Trestní právo procesní*. Praha: Linde 2007, 495s. ISBN 978-80-7201-658-7.
3. Kolektiv autorou, *Trestný poriadok s rozsáhlým komentárom a judikaturou*, 3.doplnené vydanie, Nová Práca, spol. s.r.o., Bratislava 2009, 670 s. ISBN 978-80-89350-08-7.
4. VANTUCH, P., *Narovnání v trestním řízení a právo na obhajobu.*, Právní rozhledy, 1997, č. 8, s. 393.
5. ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F., NOVOTNÁ, J. *Přípravné řízení trestní*. Praha: C. H. Beck, 2003, 1471 s. ISBN 80-71-79-741-3.
6. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck 2008. 1525 s. ISBN 978-80-7400-043-0.
7. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck 2008. 1518 s. ISBN 978-80-7400-043-0.
8. ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H., SOTOLÁŘ, A., HRUŠÁKOVÁ, M., *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 1227 s. ISBN 978-80-7179-375-5.

Prameny:

1. Ústava České republiky č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů
2. Listina základních práv a svobod, vyhlášená předsednictvem České národní rady dne 16. prosince 1992 jako součást ústavního pořádku České republiky č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
3. Právní předpis č. 209/1992 Sb., ve sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod
4. Vyhláška ministerstva zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu a občanských právech a mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech
5. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
6. Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změn dalších zákonů

7. Zákon č. 209/1997 Sb., o pomoci obětem trestné činnosti a změně doplnění některých zákonů, ve znění zákona č. 265/2001 Sb.
8. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ze kterých vyplývá porušení důležité povinnosti řidiče motorového vozidla
9. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Elektronické zdroje:

1. Hendrych, D., Přehled vybraných právních pojmů. 2009, [cit. 7. 3. 2010].
Dostupný z WWW: <<http://www.beck-online.cz>>.
2. WWW: <http://www.mvcr.cz>, *Statistické přehledy kriminality 2008-2009*[online].
Praha 2010 [cit. 2010-04-06]. Dostupný z WWW:
<<http://www.policie.cz/statisticke-prehledy-kriminality-327216.aspx>>.

SEZNAM ZKRATEK

DN – dopravní nehoda

ETR -evidence trestního řízení

KS - Krajský soud

LZPS - zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod

OČTŘ - orgán činný v trestním řízení

OS - Okresní soud

PC - policejní cela

PČR - Policie České republiky

SDN - skupina dopravních nehod

SKPV - Služba kriminální policie a vyšetřování

TrP - zákona NR SR č. 301/2005 Z. Z., dále jen trestný poriadok

TrŘ - zákon č. 141/1961 Sb., dále jen trestní řád

TrZ - zákon č. 140/1961 Sb., dále jen trestní zákon

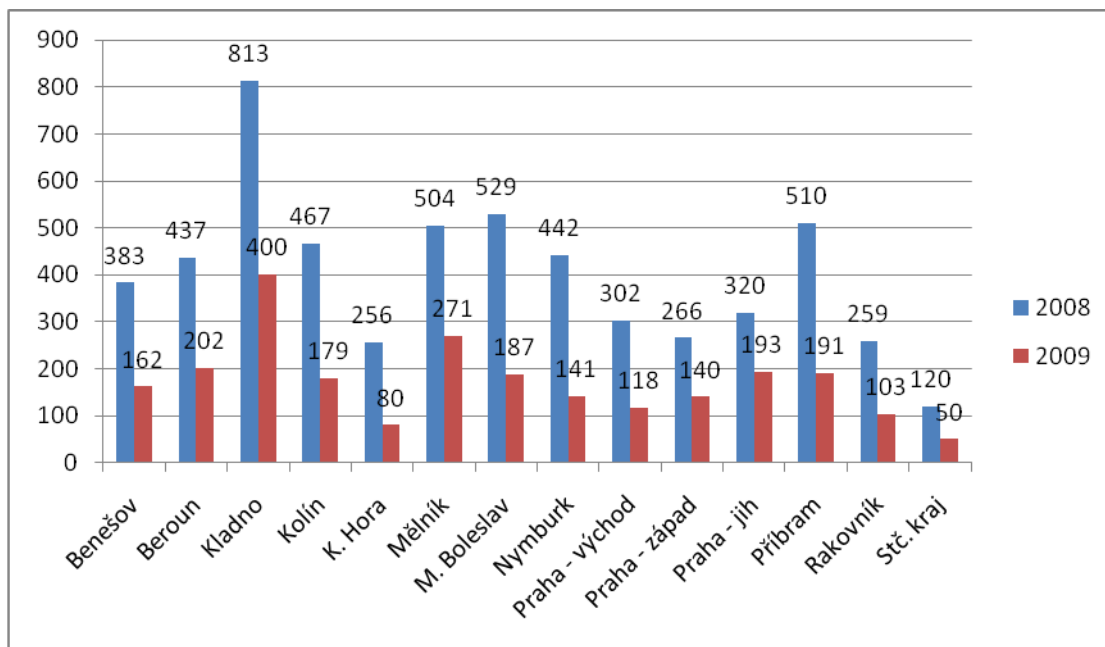
TrZ - zákon č. 40/2009 Sb., dále jen trestní zákoník

ZM - zákon č. 218/2003 Sb., Zákon o soudnictví ve věcech mládeže

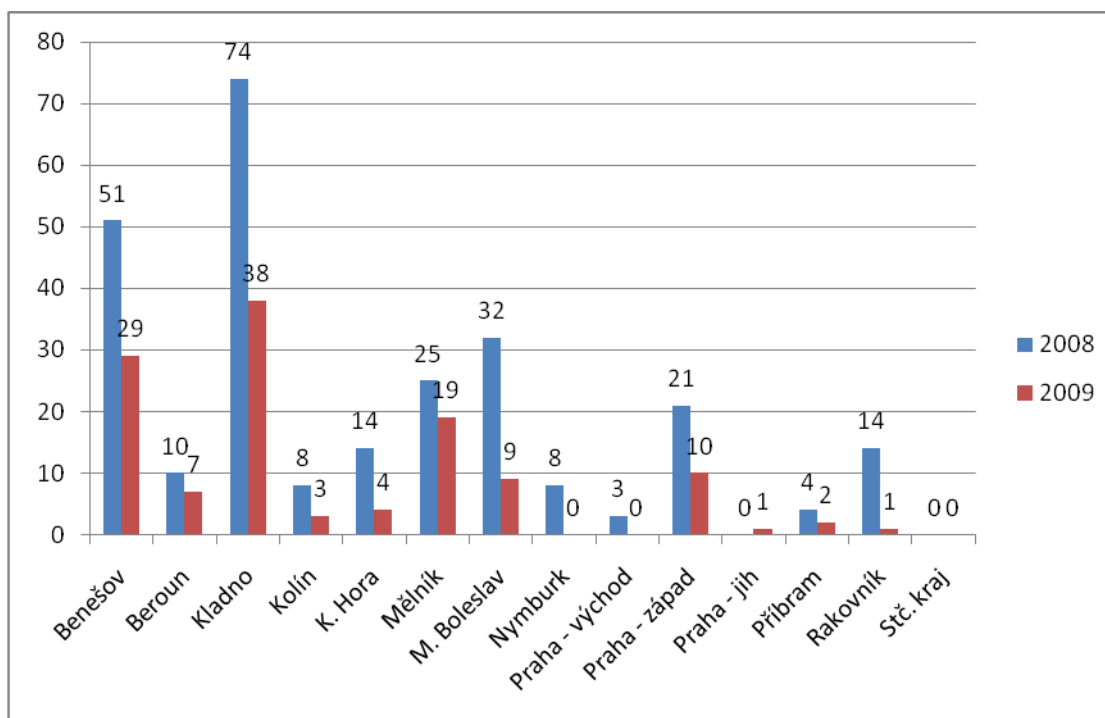
ZPŘ - zkrácené přípravné řízení

PŘÍLOHY

Graf 1: Počty podaných návrhů na podání obžaloby v rámci ÚO SKPV PČR
Středočeského kraje

Graf 2: Počty podaných návrhů na odklon v rámci ÚO SKPV PČR
Středočeského kraje

ABSTRAKT

STRNAD, M., *Osoba obviněného a jeho postavení v trestním řízení: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropský a regionálních studií, o. p. s., 2010. 57 s. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Soňa Fišerová.

Klíčová slova: přípravné řízení trestní, trestní řád, zahájení úkonů trestního řízení, trestný čin, zahájení trestního stíhání, obviněný, práva obviněného, zkrácené přípravné řízení, odklony, mladistvý pachatel.

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku osoby obviněného a jeho postavení v trestním řízení počínaje od zahájení úkonů trestního řízení, přes sdělení obvinění až po podání návrhu na obžalobu státnímu zástupci. Tento postup je prezentován na konkrétním případě na základě vlastní praxe. Pozornost byla věnována právům a povinnostem obviněného v průběhu trestního řízení, kdy práva a povinnosti byly porovnány s právy a povinnostmi obviněného, občana Slovenské republiky, dle jejich platné legislativy. Při analýze dané problematiky bylo využito platné právní úpravy České republiky v návaznosti na mezinárodní smlouvy a úmluvy.

ABSTRACT

STRNAD, M., *An accused person and his/her position in criminal procedure: bachelor project*. České Budějovice: European and Regional Studies University, b. s., 2010. 57 p. Bachelor project supervisor JUDr. Soňa Fišerová.

Key words: pre-trial proceeding, Criminal Procedure Code, commencement of acts of criminal procedure, criminal offence, commencement of criminal prosecution, accused person, rights of an accused person, shortened pre-trial proceeding, diversions, juvenile persons.

This bachelor project is focused on problems of an accused person and his/her position in criminal procedure, namely starting with commencement of acts of criminal procedure, across notification of the accusation, until submitting a motion for a criminal action to a prosecuting attorney, when this process is presented on a specific example on the basis of my own practice. The attention was paid to rights and duties of an accused person during the course of criminal procedure when rights and duties were compared with rights and duties of an accused person, a citizen of the Slovak

Republic, according to their legislation in force. During analyzing the problems in question legal regulation in force of the Czech Republic was utilized in sequence with international agreements and treaties.